

LOVEC

glasilo Lovski zveze Slovenije



9 DECEMBER 1969

MALI OGLASI

Prodajam istrskega kdl. goniča, pes je odličen gonič, cena po dogovoru. Dominik Zupan, Podsreda 21.

Prodajam mladiče resaste jazbečarje, položene 15. sept. 1969. Jernej Škulj, Zamosvec 50, p. Sodražica.

Prodajam posavca, starega 7 mesecev. Pes je zelo lep, pšenično rdeč z belimi lisami, ima odlične zasnove in že lepo goni. Prodajam tudi puško brezpetelinko — Monte Carlo, tri leta rabljeno. Rudi Klavžer, Pečice 25, p. Podsreda pri Brestanici.

Prodajam psičko, ostrodlako ptičarko, staro 4 mesece. Starši s prav dobrimi ocenami. Cena po dogovoru. Pavel Bogovič, Sp. Pohanca 22, p. Artiče

Kupim LOVCA 1910—1923. Leopold Lukec, Sp. Kašelj 27, Ljubljana-Polje.

Prodajam po ugodni ceni: brak-jazbečarki z rodovnikom, dobri goniči, a previsoki za pleme. Ena je črna z odličnim nosom, stara dve in pol leti, druga rjavo dimasta, stara mesecev. Julij Marguč, Škofja Loka, Jegorovo pred. 9.

Prodajam brak-jazbečarja z rodovnikom. Franc Stanonik, Zaprevalj, p. Poljane nad Škofjo Loko.

Prodajam terierja — psa in psico, kratkodlaka, stara po 15 mesecev, odličnih staršev, glasna goniča, ostra jamarja in izvrstn čuvaja. Ivan Podbevšek, Zaboršt 34, p. Domžale, tel. 72-145.

Odpeljana je bila 9. novembra t. l. iz Brežic nemška kratkodlaka ptičarka, rjavo serasta, z rjavo glavo in serasto masko. Najditelj ali kdor bi kaj vedel o psici, naj sporoči proti nagradi 300,00 din na: Ivan Habinc, Zakot 59, p. Brežice.

Prodajam puško dvocevko petelinko, kal. 16 × 16, z menjalnima cevema 16 — 6,5 × 70 R in z municijo za kroglo — po ugodni ceni. Alojz Krek, Poljane 6, nad Škofjo Loko.

Kinološko-lovski koledar 1970

Društvo ljubiteljev ptičarjev v Ljubljani je tudi za leto 1970 izdalo Kinološko-lovski koledar, v novi, povečani obliki, s tremi barvnimi in štirimi črno-belimi slikami. Podaja tudi gibanje sonca in lune, Herschlov vremenski ključ, kratkoročno vremensko napoved in lovne čase. Koledar s svojimi umetniškimi slikami bo hkrati v okras lovskim domovom in kočam ter sleherni lovski sobi.

Tudi letos razpošljemo koledar lovskim družinam in sicer vsaki po šest izvodov. Kolikor to ne bi zadoščalo, naročite koledar še pri tajniku DLP, Pavlu Cvenklu, Ljubljana, Puharjeva 3. Cena 6,00 din in poštnina. Prepričani smo, da boste koledar sprejeli z zadovoljstvom in razumevanjem, saj je dohodek namenjen predvsem lovski kinologiji na terenu.

Odbor DLP

Društvo ljubiteljev ptičarjev v Ljubljani vabi člane in zastopnike kinoloških organizacij **na plenum**, ki bo v soboto, 6. decembra 1969 ob 16. uri, v sejni dvorani Lovske zveze Slovenije, Ljubljana, Zupančičeva 9/I. Na dnevnem redu bodo poročila predsednika, tajnika, blagajnika in gospodarja, poročili strokovnega poročevalca in nadzornega odbora, razprava o poročilih, predračunu in planu za leto 1970 ter razno-terosti.

Odbor DLP

slovenija  avto

LJUBLJANA, PREŠERNOVA 40

Export - import
in zastopanje tujih firm

Trgovina na debelo in drobno
z motornimi vozili,
gradbenimi stroji,
servisno opremo,
bicikli in vsemi pripadajočimi
nadomestnimi deli

Servis in remont
za motorna vozila

Predstavnštva:

Beograd, Ul. 27. marta 34
Rijeka, Borisa Kidriča 58/a
Novi Sad, Trg Svetozara Markovića 5

Foto M. Danegger: Naravnost pred »cev« – fotoaparata. — Od 1956 do 1968 je bilo v loviških lovskih družin Slovenije (brez goj. lovišč) največ poljskih zajcev uplenjenih leta 1961 – 49 343, najmanj pa leta 1965 – 33 375. V lovskem letu 1967/68 so lovske družine prijavile 61 308 zajcev spomladanskega staleža, uplenjenih v tem letu pa je bilo 41 684, od tega največ v loviških LZ Maribor (7643).



Lovec

glasilo Lovske zveze Slovenije LIII. letnik št. 9 december - grudn 1969

Vsebina

Rastko Bradaškja	Lovci ne smemo zaostajati	262
Ivan Cvek	Samoupravljanje v oklepu	265
Prof. dr. Stane Valentinčič	Ocena dvanajstletnega odstrela srnjadi v Sloveniji	266
Veselin Vujadinović	Zopet nekaj o vrstah in oblikah krogel	269
Prof. dr. Jože Rant	Še o steklini	271
Peter Šuler	Njegov zadnji	273
Dane Namestnik	V Šumahovih pečeh	275
Peter Dobrila	Blažev Martin — X.	277
Po lovskem svetu:	IX. mednarodni kongres zveze znanstvenih delavcev s področja lovstva v Moskvi — ing. Anton Simonič	278
Lovski oprtnik:	Vpliv snežnih padavin na pogin srnjadi in gamsov na Idrijskem — V. Straus	282
	Preden streljaš, se prepričaj! — I. Fajmut	283
	Divjih rac vsako leto manj — I. Kuček	284
	S traktorjem na zajce — T. Slavinec	284
Literatura:	Lov pod Triglavom	285
Lovska organizacija:	Nekaj o LD Polzela	286
	LD Železniki	286
	Lovci LD Planina razvili svoj prapor	287
Jubilanti		288
Umrli		288
Lovska kinologija		289
Šaljive		292

»LOVCA« izdaja Lovska zveza Slovenije, Ljubljana, Župančičeva 9. Izdajateljski svet sestavljajo: Rastko Bradaškja, predsednik, Francè Cvenkel, odgovorni urednik, Rado Cenčič, Janez Čop, Vladimir Pleničar, dipl. ing. Mirko Šušteršič, prof. dr. Stane Valentinčič. — Vse gradivo za objavo pošiljajte Uredništvu »Lovca« Ljubljana, Župančičeva 9, poštni predal 505, telefon 21-245. — Rokopisov in fotografij ne vračamo. — Letni prispevek področnih lovskih zvez Lovski zvezi Slovenije, v katerem je vračunana tudi naročnina za »Lovca«, je po članu 35 din. Za člane družin, ki niso včlanjene v področne zveze, in za člane družin, katerih področna zveza ni član LZS, je letna naročnina 40 din; za inozemstvo 60 din; posamezna številka 3,50 din. — Cena malim oglasom za člane lov. organizacij, povezanih v LZ in LZS: do 15 besed 3 din, od 15 do 25 besed 4 din, od 25 do 35 besed 5 din; za vse druge dvojna cena. Male oglase je treba plačati hkrati z naročilom. — Žiro račun Lovske zveze Slovenije: 501-8-47/1. — Tiskala in klišee izdelala Tiskarna »Jože Moškrič« v Ljubljani.

Lovci ne smemo zaostajati

Jugoslovani živimo sredi velikega časa, sredi boja za lepši jutrišnji dan, za večji in boljši kos kruha za vse delovne ljudi naše socialistične domovine. Pri tem jasno vidimo pred seboj cilj, ki smo si ga zastavili še na začetku revolucije — to je, zgraditi srečno družbo delovnih ljudi, v kateri ne bo izkoriščanja človeka po človeku, v kateri je delo človekova pravica in dolžnost, v kateri vsak občan za enako delo prejema enako plačilo, in v kateri je svobodna človekova misel in pobuda vprežena v voz skupnosti, ki ga vsi skupaj peljemo po poti napredka k zastavljenemu cilju.

Če nam je znan cilj, pa ni povsem tako z našo potjo. Če se ozremo nazaj, na že prehojeni del, potem bomo najbrž ugotovili, da bi ne mogla biti drugačna — tudi če bi še enkrat morali po njej. Ni nam bilo lahko v preteklosti in ne zavajamo se, da nam bo že v bližnji prihodnosti. Ubrali smo svojo lastno, jugoslovansko pot v socializem, pri čemer moramo seveda gaziti v celec. Toda ponosni smo na svojo domovino, na doseženi razvoj in družbeni ustroj naše dežele, na sistem najširše družbene samouprave, ki smo jo zgradili na temeljih narodnoosvobodilnega boja in zmagovite revolucije. Ljubosumni smo na to osebnostno in družbeno svobodo in budno pozorni na vse, kar bi jo utegnilo spraviti v nevarnost. Gradimo in nenehno razvijamo naprej nove družbene odnose, kakor se nam samim zdi najbolj prav. Nikomur ne vsiljujemo svojih pogledov, ne pustimo si ukazovati, radi pa z vsemi živimo v dejavnem sožitju in prijateljskem sodelovanju.

Predvsem je eno jasno: ne počivamo na dosežkih, ne stojimo na mestu in ne naslanjamo se z uspehi, ne zatiskamo oči pred slabostmi; na napakah se učimo in z njimi odločno obračunavamo, jih sproti odpravljamo in gremo naprej, vedno naprej po začrtani poti. Na kratko bi povzeli, da smo izredno živ organizem, bohotno razvijajoča se družba.

In kje je v tem živem organizmu, v tej naši družbi mesto naše lovske organizacije, kakšen položaj v njej zavzemamo lovci in kakšen je naš korak na razvojni poti naše dežele? Gremo vstrijc s tem razvojem? Smo pred njim? Ali pa zaostajamo? Skušajmo se nekoliko poglobiti v ta vprašanja. Poglejmo se v zrcalo in poskusimo oceniti našo podobo — ne narcisovsko samozadovoljno, marveč res kar se le da objektivno in kritično, da bi nam takšne ali drugačne izkušnje hitreje pomagale naprej. Pri tem seveda še zdaleč ne mislim, da bi lahko sam obsegel že vse, kar bi bilo treba v tem smislu povedati, marveč so misli v tem sestavku le pobuda za širšo razpravo in odgovore na gornja vprašanja. Pri tem naj bi tudi na straneh »Lovca« sodelovali vsi člani naše organizacije, ki bi s tem utegnili prispevati svoj delež k napredku lovstva in nadaljnjemu razvoju lovske orga-

nizacije v Sloveniji. Vsi, prav vsi slovenski lovci pa naj bi to razzravo spremljali in njene pozitivne ugotovitve vsak po svojih skromnih močeh uporabljali v vsakdanjem življenju — pri delu v lovišču in lovski organizaciji. Saj se lahko pohvalimo s precejšnjimi uspehi, kakor imamo še tudi veliko slabosti, napak in preživelih razvad. Eno in drugo so bogate izkušnje v razvoju slovenskega lovstva vse do danes — ene in druge moramo zato imeti pred očmi, ko gradimo jutrišnji dan. Napake in slabosti bomo zavrgli, uspehe bomo skušali še izboljšati. Najslabše pa bi bilo, če bi se zadovoljili z doseženim sedanjim stanjem. Snovati moramo naprej, nenehno iskati nove prijeme, nove oblike upravljanja in gospodarjenja, novo vsebino notranjih organizacijskih odnosov — vse v skladu s splošnim družbenim razvojem naše dežele — pri čemer si moramo predvsem

prizadevati, da bi k izvajanju vseh teh nalog pritegnili kot aktivne samoupravljavce kar najširši krog lovcev; vsak naj bi po svojih sposobnostih in zmožnosti dal kar največ od sebe.

Če začnemo z ocenjevanjem oziroma ogledovanjem kar pri lovski družini, potem je treba reči, da nasploh ne moremo biti zadovoljni. Nova lovska zakonodaja (in že kar takoj v mnogih ozirih tudi zastarela) je sicer pravno opredelila položaj in vlogo lovske družine v naši družbi ter odredila njeno mesto in odnos v zgradbi drugih samoupravnih organizmov, posebno še odnos do občine kot neposrednega in edinega partnerja po upravno-gospodarski liniji, vendar pa je pustila odprtih še mnogo vprašanj. Vez med obema partnerjema je postala pogodba o dodelitvi lovišča v upravljanje in gospodarjenje, oziroma na podlagi te pogodbe izdelani dolgoročni in vsakoletni lovskogospodarski načrti, s katerimi je tudi lovstvo vključeno med druge gospodarske dejavnosti v občini. Pogodbe še obvezujejo lovske družine na izvajanje lovskega turizma in na zbiranje dela prigosparjenih sredstev v namenske sklade, kjer so ti ustanovljeni, v gospodarskih načrtih pa občine najbolj zanimajo postavke za odplačilo škode, ki jo kmetovalcem povzroča lovna divjad. Vsekakor še veliko manjka do tiste uveljavitve lovske družine ali lovskih družin v gospodarstvu občine, kakor si jo je zamislil zakon.

In tega niso krive samo občine. Treba je pribiti, da se mi sami spočetka in še dolgo nismo znašli v novih odnosih. Bili smo kar preveč zadovoljni, da nas pustijo pri miru; najraje bi vse ohranili pri starem, kakor je znotraj lovske družine po starem tudi res ostalo — vsaj kar zadeva upravljanje. Že naša družinska pravila smo skrojili po starem: občni zbor, pa upravni in nadzorni odbor in še disciplinska komisija: čim manj ljudi, ker nas

je tako in tako malo, posebno takšnih, ki so pripravljene delati ali vsaj priti na sejo ali sestanek. Takšno modrovanje nas je pripeljalo nazaj v slepo ulico: dva ali trije člani imajo na plečih vso odgovornost, več pravic in dosti ukazovanja, pa tudi koš skrbi, ker nujno delajo grobe napake pri upravljanju in gospodarjenju z divjadjo in loviščem. Ob tem se niti ne zavedajo, da močno kvarijo tovariške odnose v družinskem kolektivu in jemljejo veselje do dela tudi tistim lovcem, ki bi z drugačnim odnosom morda radi prijeli za delo. Tako pa so občasne pobude posameznikov izven ozkega kroga na vrhu ponavadi že vnaprej zavrnjene oziroma apriorno odklonjene, pobudniki vsega novega in kritiki slabosti in napak v družini pa ožigosani kot godrnjači in nebodijih treba kritikastri.

To velja še posebno v primerih, ko so takšni vrhunski upravljavci v lovskih družinah že dolgo in predolgo na svojih stolčkih in se z njih nočejo in nočejo odlepiti. Vse je kot začaran krog: takšen postopek oziroma takšno stanje samo pospešuje in utrjuje pri večini članstva apatičnost in nezanimanje, ki pride na vsakem občnem zboru ponovno do izraza prav z izvolitvijo vedno enih in istih ljudi v družinske organe upravljanja. Seveda nimam namena zadeve dramatisirati in opisanega stanja posploševati prav na vse lovske družine — trdim pa, da je takšnega in podobnega stanja po mnogih naših družinah še veliko.

Vsekakor je takšno stanje zagata, iz katere moramo nujno najti izhod, če smo res živ organizem in del naše nenehno razvijajoče se družbe. Izhod moramo potemtakem poiskati v korak s tem razvojem, poiskati ga moramo v čim širši in zavestni mobilizaciji vseh ali vsaj čim širšega kroga lovcev za sodelovanje pri upravljanju in gospodarjenju in pri vodenju organizacije. Za nekatere nove oblike

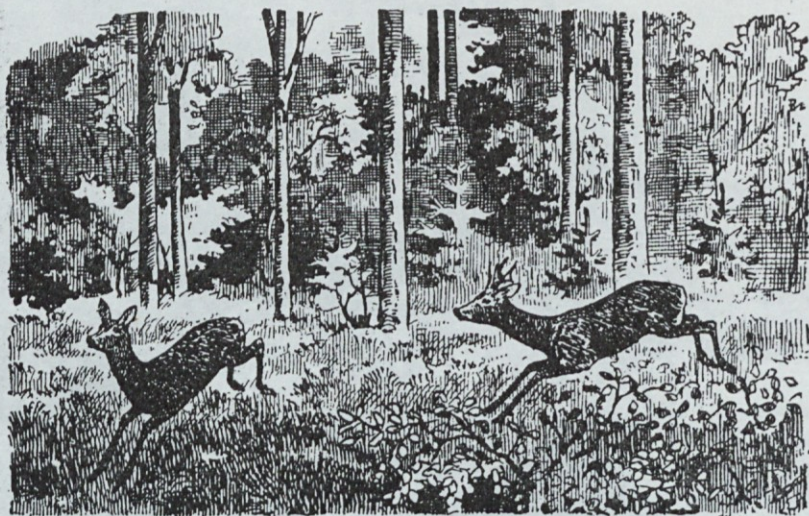


Foto I. Napotnik: Decembrsko cvetje

razširjene samouprave v lovskih družinah smo že slišali in so jih mnogokje že tudi praktično uveljavili. Tako so primeri, ko so v lovskih družinah lovišče razdelili na revirje, članstvo pa na skupine, ki so prevzele skrb za te revirje, skrb za gojitev divjadi in varovanje svojega dela lovišča — ne da bi bili pri izvajanju lova omejeni samo na svoj revir. S tem je povečan interes vseh lovcev za gojitev divjadi in čuvanje lovišča, predvsem pa je bistvenega pomena za razširjeno samoupravljanje v lovski družini dejstvo, da so

vodje posameznih skupin po svojem položaju hkrati tudi člani upravnega odbora. Upravni odbor ima torej skupaj tudi od 15 do 21 članov — odvisno pač od skupnega števila članstva in števila revirjev v lovišču oziroma ustreznega števila skupin.

Razen tega je odgovornost vsega članstva za samoupravljanje moč razširiti tudi prek ustreznih komisij za posamezno vrsto dejavnosti — za kinologijo, za strelstvo, za strokovno vzgojo, za lovski turizem, za lovske prireditve, za varstvo narave (Gorska straža), za



povezavo in delo s šolsko mladino ali taborniki, za evidenco in nadzor nad trofejami oziroma za povezavo s pristojno komisijo za ocenjevanje trofej, za propagando in stik z javnostjo ter podobno.

Seveda je treba vse novosti s tega področja še poprej ali vsaj istočasno na občnih zborih uzakoniti z ustreznimi določili v samoupravnih aktih lovskih družin — se pravi, jih sankcionirati v pravilih oziroma poslovniku lovske družine. Pri tem tudi ne smemo pozabiti, da smo dolžni vsako spremembo pravil prijaviti pristojnemu organu za notranje zadeve in s temi spremembami ustrezno dopolniti vse naše dokumentarne mape pri občinski skupščini in področni lovski zvezi. Predvsem pa moramo do naslednim praktičnim uporabljanjem teh sprememb in vseh drugih določil v naših samoupravnih aktih tem sicer mrtvim črkam na papirju vdihniti življenje in jim priboriti polno avtoriteto.

Spričo znatnega pritiska občanov za včlanjevanje v lovske družine je še posebnega pomena ustrezno prilagajanje določil družinskega poslovnika tem razmeram. Rekli smo že, da visoke pristopnine ne smejo in ne morejo biti sredstvo za oviranje priliva novega članstva v naše vrste, razen tega pa pristopnine ne moremo knjižiti med članske prispevke, marveč le med dohodke iz lovišča. Zato pa imamo s poslovníkom in z dosled-

nim izvajanjem njegovih določil vrsto možnosti, da preženemo vsako željo do članstva v lovski organizaciji vsem tistim kandidatom, ki bi radi bili lovci samo zaradi plena in lepe lovske obleke. Pravi lovec in ljubitelj divjadi in narave bo pri tem prikrajšan le malo ali nič in se bo rad odrekel plenu in streljanju, kadar in če je to potrebno, medtem ko bodo streljači in mesarji kar sproti odpadali. Neurejeno je tudi vprašanje gospodarjenja in finančnega knjigovorstva lovskih družin. Vse doslej smo namreč vse dohodke metali v en koš in jih tudi pri trošenju nismo ločili, kakor bi bilo treba. Ločili namreč na tiste denarje, ki jih lovci iz svojega žepa prispevamo v družinsko blagajno za funkcioniranje svoje organizacije — družinske administracije ter področne in republiške zveze — in na sredstva, pridobljena iz lovišč. V skladu z načelom oziroma nespornim dejstvom, da je divjad družbena lastnina, s prej omenjeno pogodbo z občino nam dana v upravljanje in gospodarjenje, je treba to divjad najprej primerno gojiti in varovati, po uplenitvi pa družbi tudi natančno obračunati. Za trošenje sredstev iz lovčevega žepa je družinsko vodstvo odgovorno samo svojemu članstvu, za sredstva iz lovišča pa vsej družbi. Za obračun v tem smislu bomo ob koncu tega lovskega leta že imeli ustrezne obrazce, ki nam bodo po-

magali laže prebroditi prehodne težave.

Izredno pozitivno pa se je v lovskih družinah manifestirala visoka zavest članstva, ko smo po uveljavitvi nove lovske zakonodaje obnavljali in gradili lovsko organizacijo po vertikalni liniji ter določene pristojnosti in naloge širšega pomena iz družin prenašali na področne in republiško lovsko zvezo, pri čemer je prišlo do prave veljave samoupravno dogovarjanje na prostovoljni osnovi. Morda smo spričo časovne stiske tudi tod ostali v eni ali drugi zadevi še preveč pri starem, toda dejstvo je, da smo jasno izpričali svojo zrelost in ohranili lovsko organizacijo v Sloveniji monolitno in močno, sposobno spoprijeti se z vsemi nalogami in zahtevami novega časa, sposobno prilagoditi se splošnemu družbenemu razvoju in si zagotoviti svoji moči in pomenu ustrezno mesto v naši socialistični skupnosti. Iskanje novih oblik in vsebine dela, naslonjenega na dosežke splošnega družbenega razvoja v naši deželi in na dosežke empiričnih in znanstvenih dognanj na področju lovstva po vsem svetu, pri čemer bomo prav gotovo znali uporabiti najboljše izkušnje in jih razvijati še naprej, nam v prihodnosti obeta še veliko trdega dela. Treba bo mnogo naporov in velike požrtvovalnosti, treba bo premagati mnoge ovire in žrtvovati veliko časa, da bomo dosegli zastavljeni cilj ter zgradili takšno lovsko organizacijo, ki bo kos vsem nalogam, ki bo družbi in delovnemu človeku naše dežele znala ohraniti in še obogatiti naša lovišča, in ki bo sposobna iz lastnih moči urediti tudi vsa tista vprašanja lovstva in lovskega gospodarstva, ki so vse doslej bremenili ali še vedno kot posebna skrb bremenijo druge organe naše družbene samouprave.

Prepričani smo, da bomo to zmogli!

Rastko Bradaškja

Tribuna lovcev

Ivan Cvek

Samoupravljanje v oklepu

Na današnji stopnji razvoja socialistične demokracije opažamo pri nas v državi prenekatera nasprotja, ki se javljajo med starimi in novimi koncepcijami, formami in metodami samoupravljanja.

V gospodarskih organizacijah lahko na primer upravne odbore mirne vesti štejejo med preživele samoupravne institucije, ki s svojim obstojem birokratizirajo že tako zbirokratizirano samoupravljanje.

Ni redka gospodarska organizacija, v kateri je celo delavski svet gola formalnost ali pa kulisa, za katero se večkrat skrivajo razne etatistične metode majhnega števila vsemogočih in nemogočih direktorjev, predsednikov, patentiranih članov itd.

Praksa je pokazala, da je v takih sredinah neposredni proizvajalec le malo zainteresiran za vse, kar se dogaja okoli njega in to samo zaradi tega, ker se njegova samoupravna funkcija začneja s statiranjem, končuje pa z obveznim izvrševanjem tistega, kar si je posvečena skupina zamislila. Za takšne ljudi sta važna le točka ali problem, ko je na tapeti delitev viška ali pa osebni dohodek.

Takšne ali podobne pojave imamo tudi v občinskem merilu. Marsikje prihajajo, recimo, na sestanek soc. zveze le »vzorci prebivalstva«, profesionalni sestankarji ali pa tisti zaradi osebne interesa. Zavedni so že marsikje omagali. Tudi v teh primerih je takšna samoupravna apolitičnost nastala le kot posledica sistema dela »narodne« administracije oziroma dela po starih etatističnih metodah.

Poglejmo, kako je s temi zadevami pri nas v lovstvu? Kakor po navadi v upravni odbor družine izberemo vedno le tiste tovariše, ki so

najboljši med najboljšimi in ki so s svojim večnim članstvom v UO že skoraj napol zaslužili ali penzijo ali medaljo. Ni kaj zameriti? Saj to je že nekako pravilo, lovska navada ali pa žalitev, če to ne bi bilo tako. Tudi mladine je že nekaj v odborih. Nekje celo prednjači po številu. Toda ta »mladina« je včasih čudna in težko jo je razumeti, zlasti kadar je stara po letih in mlada po stažu. Kaj hočemo, časi so takšni in človek se mora hočeš nočeš prilagoditi in vzeti stvari tako, kakor se kažejo. Tako in v tem smislu se mi je že marsikateri lovec potožil: »Ni več tistega, kar je nekoč bilo.« Zmanjkalo je tovarštva, pristnosti, elana in ambicije. Nekateri zatrjujejo, da so temu krivi avtomobili, razlike v materialnem položaju, tempo življenja, stopnja izobrazbe, položaj v družbi, prevelika demokracija in kaj vem kaj še in še. Držalo bo, da so tudi ti faktorji do neke meje in v nekaterih primerih razlog nezadostne zaintere-

siranosti in slabe medsebojne povezanosti. Vendar se mi zdi, da je večji razlog temu prav naš sistem samoupravljanja, ki še vedno uraduje po starih metodah in ki še ni našel načina in oblike, ki bi večino pritegnila k resničnemu samoupravljanju v loviščih.

Člani danes vidijo, da je na lovskem področju še veliko nerešenih problemov. Vemo, da so izračunavanja staležev divjadi abstraktne številke, ki nimajo večkrat nobene zveze s stvarno situacijo v lovišču. Vidijo, kaj se dogaja pri odstrelu, posebno kadar so v lovišču inozemski gostje. Čutijo, da je v odnosu do gojitve marsikaj zastarelega ali pa nenarejenega itd. Kdor se hoče za te in takšne stvari še danes prepirati, gnati ali celo priganjati, prej ko slej pride do zamere. To je pa tisto, česar si nihče ne želi, še zlasti pa ne član UO.

Resnično težko pade na človeka beseda, če sliši iz ust solovca na primer pripombe: Veš ONI so sklenili, ONI tam v upravnem odboru to žele, pazi da te ne slišijo ONI ali ON iz upravnega odbora, edino ONI tako ali tako vse vedo, na vse in za vsakega mislijo itd.

Foto M. Kemperl: Zima se bliža, treba je pripraviti krmišča



Vse to skupaj da človeku misliti. Nehote se sprašuje, zakaj je tako v nekaterih družinah, kaj narediti, da tega ne bi bilo, da bi se zopet povrnila elan in interes, kakršna sta vladala dolgo časa po vojni med slovenskimi lovci. Če hočemo temu problemu priti do kraja, si moramo predvsem zastaviti vprašanje: Kaj je pravzaprav danes glavni in edini interes poprečnega člana katerekoli lovske družine? Kaj, koliko in v čem se udeležuje večina teh članov? Kdo je stvarni nosilec vseh skrbi in dela, ki ga ima vsaka družina? Odgovor je precej enostaven, seveda če smo odkriti. Za večino je odstrel edini razlog in smisel obstoja lovske družine. Gojitev, plan, solnice, krmljenje, finance, obhodi, vzdrževanje, izobrazba itd. to so pa stvari, ki se tičejo pretežno le tistih, ki sede v UO. Posledice tega so na dlani. Če so člani UO še tako vestni, delavni in požrtvovalni, je nemogoče vse tako speljati in obdelati, kakor bi bilo potrebno in vsem ljubo. Bil bi zelo pristranski, če bi tako sodil o vsaki družini oziroma bi posploševal. Saj so izjeme, ki bi jih lahko vzeli za zgled. Toda sedanji sistem upravljanja takšne razmere pogojuje in le visoka zavest manjšine lahko celotno situacijo do gotove meje ublažuje.

Zdi se mi, da je na splošno potrebno dati danes članstvu nekaj novega. Rešitev moramo iskati le v množici in sicer tako, da iz vsakega posameznika izoblikujemo resničnega samoupravljalca, zapuati mu tisto, kar je do sedaj delala le izbrana manjšina. Vsestransko ga pripraviti za naloge, ga moralno stimulirati tudi v težavah in mu poleg lova poiskati tudi drugo razvedrilo. V glavnem, postaviti ga z vso odgovornostjo v središče dogodkov in zbuditi čut, da je ON tisti, od katerega je odvisen uspeh ali neuspeh njegove družine.

Mnenja sem, da bi kot prva injekcija za spremembo nakazane situacije lahko služil tale predlog: Razdelitev lovišča na revirje. Po revirjih razdeliti vse lovce družine in to brez izjeme. Pripraviti vsestransko analizo resničnega stanja v družini in lovišču po čim bolj sodobnih metodah. Na podlagi tega postaviti cilje in formulirati osnovni program. Članom prepustiti, da sami za svoj revir pripravljajo na temelju osnovnega programa detajlne in konkretne naloge. Da za realizacijo nalog določijo časovne termine in medsebojne konkretne zadolžitve. Vsaka zadolžitev mora veljati kot stroga obveznost pred družino in lovsko organizacijo kot celoto. Ni se treba bati, da bi bili med nami takšni, ki tega ne bi hoteli. Vsakemu mora biti jasno, da nikomur ni treba biti lovec, saj je udejstvovanje v lovstvu prostovoljno, toda medsebojno sprejete naloge so obvezne. Vsak revir naj ima svojega vodjo, ki je obenem tudi član upravnega odbora LD. Na ta način je ustvarjena potrebna povezava. Revirni vodja poroča o rezultatih in problemih na sejah upravnega

Stane Valentinčič

Ocena dvanajstletnega odstrela srnjadi v Sloveniji

Za letošnji občni zbor, ki je bil spomladi, je Lovska zveza Slovenije pripravila zanimive statistične podatke. V tem sestavku se nameram dotakniti statističnih podatkov o srnjadi. Čeprav je vsako statistiko jemati z določenim pridržkom, nam vendarle nudi neko oporo, da lahko ocenimo naše gospodarjenje. Način in vidiki, s katerih bom poskusil oceniti gospodarjenje s srnjadjo, temelje na

odbora, vsak član pa lahko kontrolira njegovo poročilo na večkratnih lovskih posvetih. Za kontrolno arbitražno in disciplinsko službo naj pa skupine izberejo le tovariše, ki so poznani po svoji objektivnosti in nepristranosti.

Dosedanja vloga in funkcija upravnega odbora bi se spremenila v tej smeri, da bi ta organ v bodoče predstavljal le najvišje administrativno in reprezentativno telo v družini, skupine s svojimi vodji na čelu pa operativne, samoupravne organe.

Tovariši lovci, na to temo pričakujem izčrpno, morda tudi bolj objektivno analizo situacije, na vsak način pa predloge, ki naj bi kvalitetneje reševali probleme našega lovskega samoupravljanja.

Pripomba:

Samoupravljanje v lovstvu se je pri nas pojavilo zelo zgodaj in se tudi razvilo. Od začetkov samoupravljanja v lovstvu do danes pa je v našem družbenem življenju marsikaj že zelo napredovalo, tako da je nadaljnje razvijanje samoupravljanja v lovstvu še kako aktualno. Zato podpisamo razpravo v tej smeri.

Ur.

J. Andersena, kako se navadno podcenjuje stalež srnjadi, ki jih je objavil v delu »Roe deer population in Denmark«. To pa je le kaplja v morje strokovne in znanstvene literature o srnjadi. Kljub temu je naš način gojitve srnjadi, ki ga izvaja večina lovskih družin in ga priporočajo lovske zveze, v nasprotju s temi sodobnimi dognanji.

V tabelaričnem pregledu, ki ga jemljem za osnovo, bom prikazal dosednji odstotek letnega odstrela srnjadi glede na spomladanski stalež, ki je daleč premajhen — in pa kolikšen naj bi ta odstrel bil. Vidno pa bo tudi, da se stalež srnjadi kljub neizvršenemu odstrelu ne dviga ali vsaj ne dviga skladno, da torej neodstreljeno srnjad enostavno — izgubljam. Pri tem pregledu izhajam seveda iz nekaterih negotovih statističnih postavk (predvsem so to prikazani spomladanski staleži), toda zaenkrat ni kaj drugega mogoče. Verjetno tudi moji izračuni ne veljajo za posamezne lovske družine (statistični podatki zajemajo le društveni sektor in ne tudi lovskih zavodov — kar je pomanjkljivost te statistike), ampak ve-

ljajo le poprečno za vso Slovenijo. Vendar so nekateri podatki le bolj ali manj dognani, tako na primer, da meri Slovenija pribl. 20 000 km² (in v glavnem po vsej Sloveniji živi srnjad), da v statistiki navedeni odstrel zajema približno ves odstrel srnjadi v Sloveniji. Bolj ali manj je tudi dejstvo, da kot poprečni letni prirastek pri srnjadi lahko jemljemo 35 % spomladanskega staleža, kar sem vzel tudi jaz.

Iz tabele vidimo:

1. Prijavljeni odstrel srnjadi znaša od 10 do 18 % (poprečno 14 %) prijavljenega spomladanskega staleža. Žal nam statistika ne navaja odstrela po starosti in spolu srnjadi.
2. Skupni izvršeni in prijavljeni odstrel v teh 12 letih znaša 93 736 srnjadi.
3. Če bi odstreljevali 35 % od spomladanskega staleža, kar bi v poprečju morali, bi bilo odstreljene srnjadi preko 227 tisoč, kar pomeni, da smo tako v 12 letih izgubili 134 000 srnjadi ali več kakor smo jo odstrelili.
4. Kljub temu, da vsako leto ostane dosti neodstreljene srnjadi, se stalež srnjadi v teh 12 letih ni

bistveno povečal. Nasprotno, v letih od 1964 dalje, ko je bil odstrel dvakrat tolik kot leta 1956, je spomladanski stalež bolj naraščal kakor pri manjšem odstrelu.

Rad bi najprej pojasnil zadnji zaključek, ki izgleda paradoksen (si nasprotuje), pa je najbrž utemeljen. To je, pri številčno tako skromnem odstrelu, kakor je naš (a gre pri tem gotovo manjšina na račun srn, ki so prav tiste, ki dajejo prirastek!), bi se morala srnjad kar gnesti. Navzlic temu ostaja stalež približno enak, verjetno še pada tam, kjer se širi jelenjad. Stalež srnjadi pa je dejansko narasel le na Krasu in na Primorskem.

Dejstvo, da stalež ne raste skladno z neodstreljenim prirastkom, bi si mogli razlagati na več načinov. Tako na primer, da naša statistika odstrela ne velja. Toda lovci v lovskih družinah dobro vemo, da se strogo beleži vsak po članih izvršen odstrel. Kontrola je množična. Dalje bi bilo možno mnenje, da divji lovci uplenijo več kakor lovci. To je pri nas v Sloveniji malo verjetno in njihove tatvine niso bistvene.

Preden povem svoje mnenje o postavljenem vprašanju, naj ponovim svojo trditev, da je namreč pri nas poprečni stalež srnjadi mnogo večji, kakor ga prijavljajo lovske organizacije. Zaenkrat to trditev lahko podprem z danskim primerom, v uvodu omenjenem, ko so v 1000 ha velikem lovišču stalež ocenili na 70 srnjadi, ko pa so lovišče ogradili in srnjad iztrebili (z namenom, da zarode boljše), so našteali — 213 kosov. Tudi iz gojitvenega lovišča »Rog« — Kočevje imamo podobno poročilo, o čemer pa naj spregovore gojitelji sami. Srnjadi imamo torej v poprečju več, kot jo navajamo v statistiki, pri tem pa še prevladujejo srne. V glavnem lahko rečemo, da so naša lovišča s srnjadjo nasičena, se pravi, ne prenesejo več srnjadi, kakor jo je. Torej moramo

Leto	Podatki iz statistike LZS		Odstrel v % (zaokroženo) glede na spoml. stalež	Kolikšen bi moral biti odstrel pri 35% odstrelu	Za koliko je bil odstrel premajhen
	Spomlad. stalež	Izvršeni odstrel			
1956	48 896	4 848	10	17 000	12 000
1957	51 348	5 339	10	18 000	13 000
1958	52 467	5 713	11	18 000	12 000
1959	53 350	5 915	11	19 000	13 000
1960	53 756	7 973	15	19 000	11 000
1961	54 589	8 623	15	19 000	11 000
1962	55 668	9 974	18	20 000	10 000
1963	49 207	6 225	12	17 000	11 000
1964	52 429	8 448	16	18 000	10 000
1965	56 976	9 870	16	20 000	10 000
1966	58 229	10 270	18	21 000	11 000
1967	58 609	10 468	18	21 000	10 000



Foto I. Napotnik: *Zadnja paša pred snegom*

ves prirastek odstreljevati. Če pa tega ne delamo, kakor nam govori statistika, sta najverjetnejši dve posledici. Prvič, če verjamemo raziskavam F. Kurta, nam srne ne dajejo tolikšnega prirastka, kakor bi ga lahko — ker jih je preveč, in drugič, odvečna srnjad nam poginja in to v glavnem spomladi zaradi zajedavcev (želodčni in pljučni črvi, nosni zolj). O zajedavskih boleznih srnjadi kot o regulatorju staleža sem tudi že večkrat govoril in pisal. In res nam statistika LZS za leto 1967/68 na-

vaja nekaj čez 3000 registriranih poginov srnjadi (za prejšnja leta približno prav toliko). To pa so samo registrirani, opaženi pogini. Lahko si mislimo, koliko poginule srnjadi ne najdemo. Nekoč sem že v »Lovcu« navedel podatke o srnjadi v gojitvenih loviščih Slovenije za leta 1955—1960. Na 10 000 iz lovišč zabeležene izločene srnjadi je bilo odstreljenih 4700 kosov, najdenih poginulih pa 5300. Da torej zaključim osnovno misel: ob največjih oziroma preseženih staležih srnjadi se ob nezadostnem

odstrelu staleži ne večajo, ampak srne dajejo manj mladičev kakor sicer, neodstreljeni višek pa pogine. V tem tiči — po mojem prepričanju — vzrok ogromnih izgub, ki jih imamo pri srnjadi.

Da imamo ogromne izgube, nam pove tabela, ki nam hkrati kaže, koliko srnjadi bi morali pri 35 % odstrelu letno upleniti. Lovci bi mi lahko oporekali (to bo tudi marsikateri poskusil), da so to le (moji) teoretični računi. Zato naj navedem le še en in sicer stvaren (ne izračunan) dokaz, to je letni odstrel srnjadi v sosednji Avstriji. Ta dežela je po pogojih za srnjad naši zelo podobna. Povečini gorata in alpska, ki na vzhodu prehaja v Panonsko nižino. Lahko bi celo trdili, da je marsikak pogoj za srnjad pri nas boljši (manjša naseljenost, manj intenzivna obdelava tal ipd.). Je pa štirikrat večja od Slovenije, meri okrog 80 000 km². Njen letni prijavljeni odstrel srnjadi je — 138 642 kosov (lovska statistika za leto 1966). Pri tem je tudi njihov odstrel jelenjadi velik, 32 961 kosov, kar pomeni, da je tudi stalež jelenjadi velik. Uradno dovoljen odstrel srnjadi za leto 1966 je bil pa še večji. Na Koroškem npr. je bil odobreni odstrel izvršen: pri srnjakih 83 %, pri srnah 67 %, pri mladičih 63 %. Torej, v 4-krat večji, najbližji sosednji deželi, ki ima komaj tako dobre pogoje za srnjad kakor naša, odstrele 13-krat več srnjadi kakor pri nas. Po njihovih statistikah predstavlja njihov letni odstrel srnjadi eno tretjino spomladanskih staležev in je zadnja leta približno vsako leto enak. Če bi njihov sistem odstrela uporabili mi, bi morali odstreliti, ker imamo štirikrat manjšo površino, $\frac{13}{4}$, to je približno trikrat toliko srnjadi letno kakor sedaj, to je 30 000 (in ne 10 000).

Da ne bom z dokazovanjem predolg, končujem s predlogi, za katere bi želel, da postanejo predmet neposrednih razprav in seveda tu-

di sklepov v naših lovskih organizacijah:

Prvič, naše lovske organizacije morajo temu važnemu vprašanju, to je z vseh vidikov premajhnemu odstrelu srnjadi, posvetiti prvenstveno pozornost in ugotoviti: ali gre za utaje, za divji lov, za pogine, za premajhen odstotek odstrela, za prenizko ocenjen stalež — ali pa za več teh vzrokov hkrati.

Drugič, dokler se ne ugotove novi — stvarni — staleži in stvarni letni prirastek, je treba od sedaj prijavljenih spomladanskih staležev planirati za odstrel 35 %.* Na tej podlagi je treba tudi spremeniti bonitiranje lovišč za srnjad.

Tretjič, pri planiranju 35 % odstrela (od spomladanskega staleža) je le-tega treba razporediti po spolu in starosti takole: 50 % odpade na moški spol in 50 % na ženski. Polovica (!) naj bodo mladiči (do 1 leta), ostala polovica je odrasla srnjad. To splošno pravilo velja le, če je sestav staleža po spolih in starostnih razredih pravičen, sicer je pač treba bolj poseči v tisto kategorijo, ki prevladuje. Četrto, čimprej morajo osnovne lovske organizacije, to je lovske družine in gojitvena lovišča, spremeniti način ugotavljanja staleža. Od ugotavljanja staleža »za mizo« je treba preiti na štetje srnjadi v naravi. Glede na težkoče takega štetja svetujem, da se izvrši na

ožjem predelu, ki predstavlja bonitetno poprečje in se potem dobljeni rezultati smotrno uporabijo za vso površino določenega okoliša (če so za to dane osnove). Svetujem, da si pri tem medsebojno pomaga več lovskih organizacij, ker je za to nalogo potrebno dosti ljudi. Štetje je opraviti v sodelovanju s strokovnjaki, ki so jim poznane metode štetja.

Petič, po lovskih organizacijah (ali bazenih) je treba organizirati za lovcve predavanja o sodobnih načelih gojitve srnjadi. Od še dosti vprašanj o gojitvi srnjadi je ostalo še eno bistveno, vprašanje kvalitete (kakovosti) srnjadi. Izgleda, kakor da sem doslej govoril le o njeni kvantiteti (količini). Doslej še velika večina lovcev prisega na načela gojitvenega odstrela srnjakov, kakor je danes še v praksi. To so načela, ki sem

jih kritično prikazal v članku »O (novih) načelih gojitve divjadi« (Lovec št. 10/1969) in kateri so seveda tudi v nasprotju z dognanji znanstvenikov, ki sem jih tolmačil v članku »Srnjad — tipična teritorialna divjad«. Na kratko rečeno, je to izključno načelo individualne izbire (osebka) pri posameznem odstrelu. Ne gre zanikati pomena izbire pri odstrelu (pri obeh spolih), enostavno zato ne, ker veljajo zakoni dednosti. Toda to načelo danes v strokovnih krogih nima več prvenstva. Prvenstvo ima odstrel potrebnega števila (!). Šele v tem okviru je moč govoriti tudi o izbiri. Se pravi, kjerkoli in kadarkoli postavljati načelo individualne izbire pri odstrelu na prvo mesto — je zgrešeno. Na prvo mesto je treba postaviti zahtevo po odstrelu potrebnega števila, izbirati pa šele v tem okviru.

Veselin Vujadinović

Zopet nekaj o vrstah in oblikah krogel

V avgustovi številki Lovca 1969, na str. 152, sta postavljeni vprašanja o delovanju krogle iz tombaka ter o ustreznosti raznih nabojev za razno divjad.

Praden bi prešel na podrobnejšo razlago o teh vprašanjih, bi želel povedati še nekaj na splošno o kroglah, katerih plašči so različno oblikovani.

Takšna lovska krogla je legirani svinec kot jedro, obdano s plaščem iz trdnejšega materiala kot npr.: baker, tombak ali niklano jeklo. V glavnem izpodriva v novejšem času tombakov plašč plašče iz drugih materialov, o čemer je bilo že v glavnem odgovorjeno v avgustovi številki Lovca.

Krogle so z delnim ali polnim plaščem, pri čemer je pri prvem

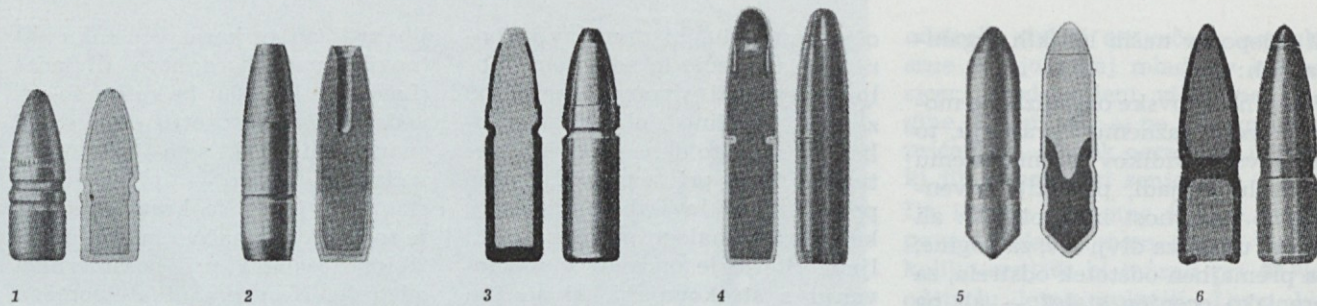
vrh gol, t. j. nepokrit s plaščem. S tem v zvezi nastaja več oblik kakor: ovalna, ravna in koničasta ter z odprto in pokrito konicno ter z ravnim, zaobljenim ali koničastim zadnjim delom.

Kako učinkuje krogla z delnim plaščem (sl. 1)?

Pri udarcu krogle v telo se vrh gobasto splošči. Pri nadaljnjem prodiranju v telo se pod vplivom brzine pričenja plašč trgati, tako da se sprednji del krogle raztrga v koščke, medtem ko pa več ali manj veliki zadnji del največkrat telo prebije ter povzroči želeno izstrelno rano.

Zmaličena krogelna masa naredi širši kanal kakor je sam kaliber, pri čemer odda relativno mnogo svoje energije, pri tem pa izgubi

* Pisec jemlje 35 % prirastka k spomladanskemu staležu in predlaga prav tolikšen odstrel. Pri tem ne računa v praksi z izgubo divjadi med letom, kar je treba ustrezno v odstotkih odbiti od 35 odstotnega prirastka oziroma odstrela, sicer se bo stalež manjšal. Številčno pravičen odstrel more nakazati le vsakoletno ugotovljeni dejanski spomladanski stalež srnjadi. V mnogih naših loviščih je pa to zaenkrat le še zgolj želja in bo treba preorati še veliko »gojitvene ledine«. Primerjava življenjskih pogojev divjadi v naših loviščih s pogoji v privatnih loviščih, ki jih upravljajo po bioloških načelih tiste pokrajine, ni mogoča. Zato ne moremo enostavno prenašati njihovih izkušenj in ugotovitev v našo lovsko prakso. Ko bodo življenjski pogoji naše divjadi dovolj raziskani in lovski kader dovolj strokovno izobražen, bo šele mogoče preiti na ustrezno biološko upravljanje lovišč in se z uspehom posluževati dognanj ter izsledkov iz tujih vzornih lovišč.



tudi na probojnosti. Razbitje na koščke ter zmalčenje je odvisno precej od hitrosti udarca v telo, nadalje od zgradbe krogle ter od zadetega dela telesa (kost ali mehki del). Čim večja je udarna moč, čim mehkejša je konica krogle in čim tanjši je plašč, tem močnejše in hitreje se raztrga plašč.

Zaradi tega mora biti krogla, ki ima veliko začetno hitrost, tudi trdneje zgrajena, da že v začetku ne izgubi vse moči, ko se raztrga na koščke, in da ostane še dovolj energije pri nadaljnjem globinskem prodiranju. Prav zaradi teh momentov obstajajo tudi različne izvedbe krogle z delnim plaščem. Opisal bom nekaj najvažnejših.

Krogla z D-plaščem (sl. 2) ima odprto daljšo luknjico v konici in dvojni plašč. Prvi bakreni plašč ovija celotno jedro, medtem pa drugi, ki je iz jekla, ovija bakreni plašč na cilindričastem vodečem delu. Ta krogla je konstruirana tako, da se čimprej popolnoma razleti v telesu in sicer že pri najmanjšem odporu ter ne pride skoraj nikoli do izstrelne rane. Zaradi teh lastnosti se uporablja pri manj odporni divjadi.

Krogla s H-plaščem (sl. 3), kjer ima plašč obliko črke H; torej nekje v sredini je prežeta, se vidi žlebič, ki deli kroglo nekako na dva dela: prednji del se do žlebiča raztrga na dovolj koščkov, zadnji del pa kot kompakten cilindričast prebije živalsko telo in povzroči istrelna rano. Tudi pri tem

plašču obstaja nekaj različnih izvedb, kakor z bakreno votlo konico, z odprto luknjico v konici ali zgolj s svinčeno glavo. Najbolj občutljiva je krogla z bakreno votlo konico. Krogla s H-plaščem se uporablja za različno vrsto divjadi, odvisno od samega kalibra, njene teže, udarne moči in hitrosti. Tako npr. kri kalibru 7×57 ni priporočljivo uporabljati krogle z D-plaščem za jelenjad, medtem ko krogla s H-plaščem zadošča.

Krogla TIG — Brenneke-torpedo (sl. 4): jedro te krogle ima dva dela: prednji del, ki je relativno mehak in se hitro deformira ter raztrga, ter zadnji del, ki je iz trdnejše mase in ki tudi pri večjem odporu telesa prebije kot kompaktna masa živalsko telo in naredi izstrelno rano. Ta krogla se uporablja bolj za divjad, ki je odpornejša (velika divjad — jelenjad, divji prašič, medved). Vendar je vse to odvisno od kalibra in drugih balističnih činiteljev.

Krogla »Starkmantel« (sl. 5) ima izvedbo zaenkrat v kalibru 7 mm (7×57 , 7×65). Plašč je iz tombaka in proti vrhu tanjši, toda na dnu in na straneh močnejši, z nalogo, da se prednji konec razleti, zadnji močnejši del pa da naredi izstrelno rano. Priporočljiv je za vso parkljasto divjad, vendar ima TIG večji učinek.

Noslerjev izstrelak (sl. 6) ima plašč iz tombaka. Plašč in prečna stena sta iz enega dela, a vendar dve odvojeni jedri. Pred-

nji del se ob udarcu prav malo razleti, zato se pa bolj splošči, tako da relativno velik del ostane kot kompaktna masa ter z zelo povečanim premerom globinsko dobro učinkuje in naredi izstrelno rano. Ta krogla torej ne razmesari telesa tako kakor nekatere druge, ampak prav zaradi povečanega premera in globine pade žival v ognju. Priporoča se za vse vrste divjadi, vendar zopet odvisno od kalibra in drugih balističnih elementov.

Ker je bilo vprašanje prav za kaliber 7×65 R, naj še navedem, katere oblike zgoraj omenjenih krogel so za razno divjad najprimernejše. So pa še manjši kalibri krogel z manjšo zadetno močjo od 5,6 mm navzgor, ki po učinku povsem ustrezajo zlasti za srnjad, gamse in muflone. O teh kalibrih drugič.

1. Specialno za srnjad in gamse:

— delni, koničasti plašč, s 3,5 g sp. smodnika, teža krogle 6,7 g, začetna hitrost $V_0 = 1060$ m/sek, udarna moč $E_0 = 383$ mkg, $E_{100} = 279$ mkg. Izdelek firme DWM.

2. Parkljasta divjad:

— delni plašč 3,7 g smodnika, teža krogle 9 g, $V_0 = 914$ m/sek, $V_{100} = 775$ m/sek, $E_0 = 384$ mkg, $E_{100} = 276$ mkg — izdelek firme DWM;

— D-plašč 3,5 g smodnika R_1 , teža krogle 10,0 g, $V_0 = 845$ m/sek, $V_{100} = 731$ m/sek, $E_0 = 364$ mkg, $E_{100} = 272$ mkg, izdelek firme RWS;

— Starkmantel 3,4 g sp. smodnika, teža krogle 10 g, $V_0 = 864$ m/sek, $V_{100} = 760$ m/sek, $E_0 = 381$ mkg, $E_{100} = 294$ mkg, izdelek firme DWM;

— H-plašč z bakreno votlo konico, 3,6 g smodnika R_1 , teža krogle 11,2 g, $V_0 = 850$ m/sek, $V_{100} = 760$ m/sek, $E_0 = 413$ mkg, $E_{100} = 330$ mkg, izdelek firme RWS;

— Brenneke TIG 3,5 g sp. smodnika, teža krogle 10,5 g, $V_0 = 880$ m/sek, $V_{100} = 767$ m/sek, $E_0 =$

414 mkg, $E_{100} = 315$ mkg, izdelek firme DWM.

3. Specialno za veliko divjad:

— Brenneke TIG 3,7 g sp. smodnika, teža krogle 11,5 g, $V_0 = 858$ m/sek, $V_{100} = 787$ m/sek, $E_0 = 432$ mkg, $E_{100} = 363$ mkg, izdelek firme DWM. Ta krogla se posebej priporoča za jelenjad, divjega prašiča in je dovoljena tudi za odstrel medveda.

klino 14-letna deklica. Lansko leto so v Švici v kantonu Schaffhausen prvič ugotovili steklino na sedmih lisicah. Steklina se je zanesla iz Nemčije (po lovskem listu Die Jagd in Tirol).

Iz poročil je razvidno, da se steklina najbolj širi med lisicami, nato med jazbeci in kunami. Približno pridobiva ta bolezen na terenu letno 40 km. Avstrijci so dolgo časa mislili, da jih veliki reki Donava in Inn ter Alpe ščitijo pred to boleznijo, pa se je kljub temu že močno razširila v zahodne dele Avstrije.

Koliko ima ta bolezen še do Jugoslavije? Mislim, da prav malo. Resno bo treba pomisliti, kaj bo, če se pojavi tudi pri nas. Res je, kakor pravi vet. Arko, da v Sloveniji že več desetletij ni bilo stekline. Kaj pa v drugih republikah? Res je tudi, da je lovstvo v Sloveniji najbolj sodobno. Kakšen problem bi npr. nastal v Bosni ali Makedoniji, če bi se tam pojavila steklina? Kakšna škoda bi bila, če bi morali žrtvovati našo plemenito divjad.

Steklina se je — razen v Avstraliji, Novi Zelandiji, na otočjih v Tihem oceanu, Britaniji in Skandinaviji — razširila po vsem svetu. Po ameriški statistiki oboli tam še vedno letno ca. 3000 ljudi za steklino. Največji raznašalec je lisica in sicer v 70—80 %, nato stekla srnjad, jazbec, kuna, podlasica in druga divjad. Pri domačih živalih je najbolj izpostavljena goved in domača mačka. Ptice se tudi lahko okužijo, vendar ne prenašajo bolezni.

Kaj je pravzaprav steklina? Steklino so poznali že stari Grki in Rimljani. Od njih izhaja za to bolezen tudi latinski izraz »Lyssa«, kar pomeni besnenje. Tudi izraz »Rabies« je pri tujih narodih v rabi. Pri nas poznan izraz je rabiaten, kar pomeni biti nasilen, podivjan. Steklina ima značilne znake: besnenje, nagnjenje do grizenja, močan tok slin, strah pred

Prof. dr. Jože Rant

Še o steklini

Večkrat sem že hotel opozoriti naše lovce na veliko nevarnost pasje stekline, ki se zadnja leta nenehno širi po severozahodni Evropi. Ta bolezen, ki je zajela v glavnem divjad, ima svoj izvor pred nekaj desetletji na Poljskem. Od tam se je razširila v Vzhodno in Zahodno Nemčijo, Češko in tudi že v Avstrijo. Bilo je že nekaj objav v »Lovcu«, zadnja je v septembrski številki 1969, od priznane veterinarja Stanka Arka. V tem spisu, ki je vsestransko strokovno obdelan in zanimiv, pa vet. Arko pravi, da ta bolezen ni nevarna naši divjadi. Jaz sem naspornega mnenja. Steklina se nenehno širi med divjadjo, kljub vsem ukrepom, da bi to bolezen zajezili ali zatrli. Naj navedem nekaj poročil iz dnevnega časopisa, deloma iz lovskega, deloma iz dnevnega. Münchner Merkur, ki izhaja na Bavarskem, pravi, da je obbolelo leta 1967 na Bavarskem za steklino skupno 1534 živali, od tega 1117 lisic, 120 srnjadi, 49 kun, 4 psi, 35 mačk, 30 jazbecov, 127 goved, 8 ovc, 6 prašičev, 3 konji ter 3 jeleni. V mali deželi Luxemburg pa so našli od oktobra 1966

do avgusta 1968 288 steklih lisic, 7 kun, 14 jazbecov, 19 srn, 13 mačk, 60 goved, 11 ovc, 2 konja, 1 divjega prašiča, skupno torej 414 živali. Prav posebno zanimivi so podatki s Tirolske, kjer se je pred kakimi tremi leti prvič pojavila steklina v Avstriji. V letu 1966 je bilo uplenjenih 9 steklih lisic, leta 1967 že 111 živali, od tega 90 lisic, 6 jazbecov, 1 kuna, 10 srnjadi, 1 jelen, 1 pes in 2 mački. Leta 1968 pa že 137 steklih živali, od tega 96 lisic, 11 jazbecov, 3 kune, 9 srn, 3 jeleni, 1 gams, 1 zajec, 1 pes, 7 mačk, 4 goveda in 1 koza. Danes je že skoraj vsa avstrijska tirolska divjad v nevarnosti.

Vse te živali, divje in domače, je bilo treba pokončati in zakopati. Koliko je bilo pri tem škode, si lahko vsakdo sam približno izračuna. Tako sem v tem časopisu tudi bral, da je moral neki kmet na Bavarskem pokončati 20 goved in enega konja, ki so se pasli na senožeti in so bili ogrizeni od lisic. Koliko je škode na divjadi, ne ve nihče, zlasti še, ker ni znano, koliko je poginilo s steklino okužene divjadi. Letos spomadi je umrla v Zahodni Nemčiji za ste-



Foto P. Adamič: V meglo zavito Sorško polje

vodo. V starem veku so steklino povezovali z zvezdo »Syrius«, ki so si jo predstavljali kot besnega psa. Syrius vzhaja v juliju in avgustu hkrati s soncem, in so ga povezovali z letno vročino in pasjimi dnevi. Grški modrijan Aristotel pravi v svoji knjigi »Naravoslovje živali«, da psi lahko zbole na besnosti in da radi grizejo.

V srednjem veku so lovci zdravili ljudi, obolele za steklino, s »Hubertus ključem«, do 15 cm dolgim, ki so ga na ognju razžarili in z njim rano izžgali. Na čelu so pacientu z žarečim ključem vžgali razna znamenja. Vžgani znaki naj bi ga ščitili pred steklino. Šele 1885. leta je znani bakteriolog Louis Pasteur odkril rešilno cepljenje proti steklini. Pasteur je s cepljenjem pozdravil ljudi, obolele za steklino, njenega povzročitelja pa še ni poznal. Leta 1903 je uspešno Italijanu Negriju odkriti virus te bolezni. Našel ga je v možganih. Po njem imenujemo ta telesca Negrijeva telesca. Pred nekaj leti se je diagnostika stekline izpopolnila in sicer tako, da je diagnozo možno postaviti že po dveh, treh urah, kar je velikega pomena za

zdravljenje. Stara metoda diagnosticiranja je trajala namreč kake tri dni. Inkubacijska doba (od začetka infekcije do izbruha bolezni) je različno dolga in sicer od enega tedna pa tudi do pol leta. Kljub temu pa je za bolnika važno, da bolezen čimprej odkrijemo in da pravočasno uvedemo zdravljenje. Najuspešneje je, če že v prvih dveh dneh po okužitvi cepimo bolnika. Ker je inkubacijska doba lahko tudi do pol leta, včasih prizadeti že pozabi, da ga je ugriznila kaka žival in s tem zamudi pravi čas zdravljenja. Zato naj bo pravilo, da se mora vsak človek, ki ga je ugriznila žival (divjad), nemudoma podati v zdravstveni dom, kjer bo deležen pravočasnega zdravljenja. Bolezen povzroča virus, ki ga najdemo v slini in z ugrizom pride v rano napadene živali ali človeka. Vzdolž živčevja pa tudi po krvnih žilah se virus razširja po telesu in pride končno v centralni živčni sistem, v možgane in v hrbtne možge. Virus uniči živčne celice in posledica je ohromitev ali pa razdraženost. Čim bliže je rana centralnem živčevju, tem prej se pojavi bolezen. Steklina se pojavlja

v dveh oblikah: v »besnenju« ali v »tihu steklino«. Pri prvi obliki so značilni pobesneli napadi, hripavost, nenavaden nagon za pojatev, otežkočeno požiranje, posebno vode, in strast po grizenju. Že pogled na vodo ali že samo žuborenje vode povzroča krče v požiralniku in pitje je onemogočeno. Tiha steklina je navadno brez teh znakov, pač pa je značilno zanjo, da žival izgubi strah pred človekom, približa se naseljem in prihaja celo na dvorišča.

Kako spoznamo divjad, okuženo s steklino? Na splošno se vsa divjad obnaša nenormalno. Znaki stekline so tudi, če žival pleše in poskakuje ter oddaja hripave glasove. Steklo lisico slišimo bevsirati vsak dan, v vsakem letnem času, ne samo ob paritvi.

Vsako sumljivo žival je treba takoj odstraniti, bodisi s strelom ali s strupom. V vsakem primeru moramo poslati žival na inštitut za zoohigieno in patologijo divjih živali v Ljubljani, Gerbičeva 60, kjer napravijo bakteriološko preiskavo. Opozarjam lovce, da morajo biti pri tem delu zelo previd-

ni, da se sami ne okužijo, kajti sli-
na obolele živali je zelo infek-
ciozna. Pri tem opraviu naj pri-
jemljejo žival po možnosti z gumi-
jastimi rokavicami. Trupla divjadi
naj prenašajo z lopato ali vilami,
in naj jih zakopljejo dosti globoko,
da jih lisice ne izkopljejo, ker bi
se s tem zopet prenašala okužba.
Steklino zatiramo na vse mogoče
načine. Priporočajo, da vsako sum-
ljivo divjad, ne glede na lovopust,
odstrelimo. Priporočajo tudi upo-
rabo cianovodikovih ampul, ki pa
tudi niso dosegle popolnega uspe-
ha. Nemci poskušajo lisičje rove
zastrupljati s plini.

Vsak primer okužene divjadi smo
obvezno dolžni javiti zdravstve-
nemu domu in pristojni oblasti,
ki izda za to področje določeno
zaporo. Psi morajo biti na vrvcici,

klateče se pse in mačke pa je tre-
ba pobiti.

Te vrstice sem napisal, da bi bili
naši lovci pravočasno poučeni o
tej nadlogi, ki se lahko pojavi vsak
čas. Skoraj z gotovostjo bi trdil,
da se bo steklina po dveh, treh
letih pojavila tudi pri nas, saj je
Tirolska blizu.

Dopolnilo:

V »Delu« od 30. X. 1969 je bila objavljena
notica, da so se v okolici Novega Sada
pojavele stekle lisice. V poročilu se pri
poroču kategoričen odstrel vse na steklino
sumljive divjadi ter opozarjajo lovce, naj
ne prijemljejo divjadi z golimi rokami,
ker je možna infekcija. Prav tako sta
prinesla pred kratkim nemški dnevnik
»Münchner Merkur« ter »Delo« od 1. XI.
1969 podobno notico, da se je pojavila
steklina pri divjadi v okraju Chemberley
v Angliji. Sanitarna oblast je ukazala
radikalno odstreliti vso bolno in zdravo
divjad. Ukazala je tudi s plini zastrupiti
vse rove. S tem hoče preprečiti širjenje
te bolezni.

Avtor

strmo dvigne in da ne odneha vse
do Peči. Sedaj ga to ni več skrbelo.
Prepričan je bil, da bo prišel do
cilja in da bo pod Pečmi sonce in
v Pečeh ali više v Planji gamsi.
Sneg je bil v osojah preveč na de-
belo prekril tla, zato se v takem
radi zadržujejo v prisojnih strmi-
nah.

Ponovno je zastavil korak, ki je
postal tih in mehak, kajti sren je
zamenjal pršič. Končno je skozi
golo vejevje, visoko nad seboj za-
gledal sedlo, od koder je pot do
Peči lažja. Začuden in razočaran je
opazil, da na sedlu ni sonca. Mo-
drikasti, komaj opazni oblaki so ga
prekrivali, da je ostalo mračno in
nekam grozeče. Poznal je to in po-
mislil, da se v Planji ne bo smel
preveč muditi.

Stopal je hitreje, čeprav mu je
sneg segal že do kolen. Kmalu je
bil na mestu, kjer je navadno počí-
val. Odgrebel je sneg, sedel na pa-
lico in s hrbtom naslonjen na staro
bukev počival. Svet je prehajal v
gole strmine in navadno je že od
tu opazoval gamse. Danes je za-
man preiskoval z očmi skalo za
skalo, kotanjo za kotanjo. Nič se
ni premaknilo. Vedel je, da se v
takem vremenu divjad nerada po-
da v strmine in da si raje poišče
zavetnejše predele. Nekam pust
se mu je danes zdel ta svet, poln
nekega grozečega miru in negib-
nosti. Tesno mu je postalo. Toda
odgnal je turobne misli in se znova
pripravil na pot. Čas ga je že pri-
ganjal, saj je slutil, da je poldan
že blizu ali celo mimo. Pot se je
po zložnem grebenu še vedno dvi-
gala. Na levi strani je bil svet po-
raščen, na desni pa je bilo drevja
vedno manj, vedno več pa strme
goličave. Previdno je napredoval
med ostanki barak iz prve vojne in
napol zasutimi strelskimi jarki ter
obračal svoj pogled v desno. Tik
pod Pečmi, kjer se steza konča in
kjer je treba preiti v skale, se je
hipoma ustavil. Med redkim, krž-

Peter Šuler

Njegov zadnji

Dan je le počasi prodiral v dolino.
Pravzaprav prave svetlobe že dol-
go ni videla, saj gospodari v njej
vso zimo mrzel, zelenkast zrak, in
zdi se, da se tedne in tedne nika-
mor ne premakne, da ovija drevje
v gosto ivje, vdira v hiše in riše
kristalne podobe po mrzlem zi-
dovju.

Joza se je končno odločil. Počasi
si oprta nahrbtnik in puško, poišče
dolgo okovano palico in ko bolj iz
navade kakor iz potrebe pogleda v
nebo, stopi v mrzlo jutro. Sedaj
mu je lažje. Dvom, ki ga je raz-
jedal že od pretekle zime, izgine.
Bal se je že, da ne bo več mogel v
strmine, ki jih je tolikokrat pre-
hodil za svojimi gamsi. Bolj ko se
je približevala jesen, bolj je po-
stajal nemiren in ko je prišel de-
cember, ni več zdržal. Zaman so
bili nasveti in prepričevanja, da je

star in betežen, zaman oklevanja
tovarišev, ki so zmajevali z gla-
vami, ko jim je govoril o svojih
načrtih. Niso ga več klicali, ko so
odhajali na lov, in vpričo njega
niso več kovali svojih načrtov. Ve-
del je zakaj, in bolelo ga je. Ven-
dar jim ni zameril.

Tako je stopal sam s svojimi mi-
slimi in le mrzel sneg, ki je škripal
pod njegovimi čevlji, mu je veno-
mer odgovarjal. Prečkal je potok
in se zagrizel v breg. Korak mu je
postal umirjen in nekam preuda-
ren. Od časa do časa se je ustavil,
da bi naslonjen na palico umiril
bučanje v prsih, ki ga je tiščalo k
tlom. V Brdih je počival dalj časa.
Pot, ki jo je prehodil, se strmo
dviga preko senožeti in skozi bu-
kov gozd. Na mestu, kjer je počí-
val, je položnejša. Dobro je vedel,
da se za naslednjim hrbtom zopet



ljavim drevjem je opazil temne sence, ki so se tiho oddaljevale. Bili sta kozi z mladiči. Opazoval jih je, kako so se vajeno in brez težav poganjali v strmino, se od časa do časa ustavili in ga rado vedno gledali. Ko so se skrili za robom, je zaplezal v Peči. Na vrhu je še enkrat skrbno pregledal vso širo Planjo nad seboj, vendar ni ničesar opazil. Bilo je, ko da se je svet ustavil, sama gluha tihota in negiben mir. Vrhovi gore so se brez pravega prehoda iztekali v sivo nebo in gora je dobila neizmerne razsežnosti. Napotil se je po udobni polici poševno v desno, ki se je končala nad prvim žlebom. Toda tudi ta del je bil danes tih in prazen. Stopal je po sledovih tropiča, ki ga je bil pravkar preginal in iskal prehod skozi kotanjo. Previdno je prestavljal nogi in iskal zanju opore. S telesom se je prižemal k mrzli skali, s prsti tipal za oprimki in jih grebel izpod snega. Plezanje ga je prevzelo vsega in ga navdalo z zaupanjem. V njem je vedno našel svojevrsten užitek, zato se nikdar ni izogibal strminam. Skrit za golimi vejami majhne jerebike, ki je kdove zakaj pognala sredi te kamnite puščave, je pregledoval hrbte, grape in žlebove, ki so se odprli pred njim. Že se je hotel spustiti v naslednji

žleb, ko zagleda čisto v dnu pod stenami črno piko. Naglo se je poganjala pod robovi vzporedno z njim in ko je že mislil, da jo bo zgubil izpred oči, je zavila v žleb. Čeprav je bilo daleč in je videl le obrise, je bil prepričan, da je kozel. Samo on blodi v takem okrog brez pravega namena, ko da tudi njega teži samota. Za trenutek se mu je skrtil za skalnatim robom. Joza je stopil nekaj korakov nazaj, da ga gams ne bi zagledal, se stisnil v sneg in čakal. Kozel se je kmalu zopet pokazal, vendar ne v žlebu, kjer ga je pričakoval, temveč v nasprotni rebri. Sedaj je imel priložnost, da si ga natančno ogleda. Dlaka na telesu mu je v mrazu sršela in srebrnkast čop na hrbtu je bil dobro viden. Ne da bi dosti premišljal, je Joza skoraj podzavestno pripravil puško. Pok. Za hip pretrgana tišina. Kozel se je rahlo zgrbil in le za kanec hitreje nadaljeval pot. Joza ni več streljal. Tega ni storil nikdar, če je bil le prepričan, da je dobro zadel. In danes je zadel, to je videl.

Obsedel je v snegu in sklenil počakati, da se gams umiri. Tedaj je skozi zrak pred njim zaplesala drobna snežinka. Ko je Joza dvignil pogled, je priletela že druga in stota. Nenadoma, da ga je skoraj

presenetilo, je začelo snežiti. Ni se smel več zamujati. Sneg bi mu pot še otežil in zakril tudi sledove. Hitel je na nastrel in našel dosti sledov. Gams je bil verjetno zadet v prsi. Krvavi madeži na obeh straneh globoke gazi so ga neprijetno zbadli v oči in ga vodili navzdol proti Grdemu žlebu. Od časa do časa je dvignil pogled v upanju, da bo na koncu sledu zagledal mrtvega gamsa. Sled pa se je vztrajno izgubljal za robom. Začel se je bati, da gams pred Grdim žlebom ni omagal in da ga bo zgubil. V vsej Planji ni tako nerodnega mesta, kot je Grdi žleb. Z najvišjega vrha pa do dna je skoraj v ravni črti preparal mogočno goro in le redkokdo je upal preko. Včasih Joza ta žleb ni delal skrbi, danes pa je bil utrujen in sneg je padal vedno močneje. Gams je res zavil v žleb. Joza se je previdno priplazil do roba, pogledal preko v dno, vendar gamsa ni opazil. Videl je le strmo nasprotno stran, na kateri ni bilo nobenih sledov. Joza je moral ob žlebu navzgor do dobro mu znanega prehoda in se spustiti v žleb. Z okovanim koncem palice je razbijal led na bornih in skopih oprimkih. Cela večnost je minila, da je prišel do dna. Gams je ležal pod previsom, kamor se je vedno

zatekal v stiskah. Joza se je zavlekel do njega. Najraje bi obsedel tu, ob svojem gamsu in pustil svet, da se odslej peha brez njega. Toda življenje se vedno znova upira smrti. Oprtal si je gamsa, postal za trenutek, da je ujel ravnotežje in počasi drsal navzdol. Bolj je zaupal skali kot goljufivemu snegu. Prva dva pragova je hitro premagal, pri tretjem pa je obstal. Bil je visok dobrih deset metrov, pod njim pa se je žleb strmo spuščal naravnost do gruščnatega podnožja gore. Naslonil se je na skalo in iskal izhod. Lahko bi gamsa vrgel čez prag in sam zlezal za njim. Toda ne!

Na desni, kjer se je žleb stiskal s previsno skalo, je opazil nekaj škrbin, ki mu bodo pomagale. Povsod drugod je bila gladka bela skala, ki so jo izlizali plazovi in spomladanske vode. Zavil je na to stran, toda skoraj ga je postalo strah lastne odločitve. Opore so bile borne in redko posejane, strmina pa velika. K sreči je previs nad žlebom ustvarjal ob pragu ozko žrelo, ki je vlivalo nekaj upanja. Spuščal se je z obrazom naprej v globino in z vsemi močmi potiskal svoje telo v ozko razpoko. Gams mu je pri tem imenitno pomagal, saj se je lepo zagostil med skale in ga tako varoval. Sedaj je bil zadovoljen, da ga ni vrgel po žlebu. Drsal je počasi po razpoki, ko je začutil, da so roke in noge brez prave opore in da ne bo mogel več zdržati. Breme je zlezlo iz svoje razpoke in ga z vso močjo vleklo v globino. Z očmi je mrzlično iskal opore, kamor bi se ujela vsaj konic njegovega čevlja. Ni se še nameraval predati. Nehote se je spomnil na tovariša, ki je malodane pred njegovimi očmi zgrmel v strmine Grintovca. Žalostna podoba tistega mračnega novembraškega dne se mu je vedno vračala v spomin, kadar je bil v najhujših škipcih. Ali je tod konec tudi



Foto Z. Vidic: Po prsku

zanj? Je to nagrada za ljubezen, ali kazen za grehe, ki jih je storil naravo? Desna noga, ki je ohlapno drsela ob skali se je sedaj napela in ustavila drsenje. Toda do doma je bilo še daleč. Mrak se je že zgostil in v gozdu, kamor je bil kmalu zatem stopil, je težko našel pot. Njegova volja do življenja pa je bila močna.

Vas se je tiho pogrezala v spanje zimskega večera, okna so ugašala drugo za drugim, le v enem je še gorela luč in trepetala v tesnobnem pričakovanju. Joza je obesil

gamsa v klet in odložil palico ter nahrbtnik. Toda tistega nekdanjega zadovoljstva zaradi zmage ni občutil, ne silne in tihe sprostitve, ki je zavladala doma, kadar se je vrnil, sedaj bil je truden, neskončno truden...

Poslej ni mogel več od doma, le njegove misli so še blodile po gorah, dokler tudi te niso omagale. Dve leti po svojem slovesu od gora je umrl. Bil je skoraj natanko tak dan, enako grozljiv in puščoben, le da je bila smrt močnejša od življenja.

Dane Namestnik

V Šumahovih pečeh

Oster zahodnik je že zjutraj privlekel meglene oblake iznad Pece. Drobne snežinke so kmalu pričele okrog nas svoj živahni ples, ko smo zagrizli prve stopinje iz doline sive Meže proti Šumahovim pečem. Stopali smo čez strme robove in peči ter prodnate nasipe, ki jih je v stoletjih ustvarila Narava, pa tudi človek, ko se je s krampom zaril v drob gore, da ji je iztrgal njena skrita kamena bogastva. Kot spomenik so ostali številni rovi, s katerimi je hrib povsem prepređen. Ko da bi od bolečine zastokala gora, se ti vrne odmev, če zakličeš vanjo.

Prijatelji Peter, Vlado in Fridl so me vzeli medse, ker so se bali, da mi nevajena noga ne zdrsne s pečin. Oboroženi smo bili z daljnogledi, le Fridl je imel bokarico za »kako lisico«, a le za strah. Naboje je namreč pozabil doma, zaradi predolgega vasovanja sinoči.

Pred nami je star srnjak z bokanjem opozarjal, da želi imeti mir. Pa smo kljub temu vztrajno stopali vse više. Za nobeno ceno ne bi tedaj priznal, da v hoji po gorah nisem dorasel tem mladim, a utrujenim, žilavim in prekaljenim ko-roškimi lovci. Ko da so me razumeli, so prilagajali korak, dokler

nismo stopili nad izpostavljeno steno, na Mizo. To je s treh strani več deset metrov skoraj previsno odlomljena naravna opazovalnica. Pred nami se je odprl pogled, ki se ne pozabi: lepota grozljivo razjedenih Šumahovih peči. Globoke prepadne raze jih ločujejo. Kot kipi sodobnih ustvarjalcev štrli kvišku v nebo strmo ostenje in okleščeni viharniki ga dopolnjujejo. Snežinke so se zaletavale vanje, ko da bi jih hotele s svojo igrivostjo premakniti. Toda morale so poražene zaplesati čeznje, ob njih. Pogledal sem v dolino. Bilo me je strah stopiti na rob. Sivo rjava cesta se mi je zdela tako ozka in daleč spodaj. Kako globoko je vse, pa sem dojel šele ob spoznanju, da tista sivo rjava črta ni cesta. Meža je v svoji novembrski sivini preskakovala odlomljene čeri. Temna črta poleg nje, ki sem jo imel za ograjo, pa je bil ozek asfaltni trak. Drobne pike, ki so drsele po njem, so bili avtomobili.

Kako uro smo zaman napenjali oči in iskali črnih svatov med

Foto D. Namestnik: Pogled z Mize



grozljivim ostenjem. Nato pa so prijatelji skoraj hkrati zagledali črno piko, ki se je naglo pomikala iz globače. Bil sem neroden in kamen se mi je strkljal izpod nog. Gams v nasprotnih rebreh je obstal. Zrl je naravnost proti nam, vanj pa je bilo uprtih osem oči, poostrenih z daljnogledi. Precej časa je stal kot kip, dokler ni ostro zapiskal, enkrat, dvakrat ter izginil v pečinah. Povedali so mi, da beži pred gospodarjem harema, ki mu ne da do njegovih nevest. V nevarnosti pa je pozabil na ponižanje pred kozami in opozoril zasledovalca s piskom. Slutili smo, da gospodarja ne bo za njim. Zaman smo čakali in zrlí navzdol. V nadomestilo pa smo zagledali pred kakih petsto metrov oddaljeno Lojtro tropič petih koz in mladičev. Napenjali smo oči, kajti na to razdaljo in še med rahlim sneženjem si želiš kaj več kot 8 × 40. Pasli so se pod viharniki, v glavnem na istem mestu. Ena od koz pa je ves čas budno stala nad njimi kot prikovana.

S posebnim vzhičenjem, ko da bi zagledali kakega izrednega kapitalnega kozla, smo opazili, da ima eden od obeh sicer krepkih kozletov obe zadnji nogi beli. Beličnik, so ugotovili prijatelji. Doslej takega primerka v Šumahovih pečeh še ni bilo.

»Lovski blagor!« mi je dejal Fridl, ko sem prejšnji dan prvič zatak-

nil za klobuk ruševo vejico za uplenjenega gamsa.

»Lovski blagor tudi danes!« mi je dejal, ko sem opazil beličnega gamska, ki ga od mojih prijateljev doslej še ni nihče videl. Kozliča smo zavzeto opazovali, njegove rogljičke in njegovo posebnost. K temno sivi, skoraj črni obleki mu je narava pridjala snežno belo znamenje. Levo nogo je imel belo le do kolka, na desni pa se mu je beličnost vlekla še po stegnu do korena repa, ki se je črn jasno odražal na svetlem zadku. Po dobri uri občudovanja te igre narave smo zadovoljno sestopali v vsakdanjo sivino Mežiške doline, zastrupljene s svincem prepojeno meglo.

Več noči zapored sem sanjal o grozovitosti prepadnih Šumahovih peči. In kadar sem se preznojen zbudil, ko sem v sanjah zdrsnil z roba, sem premišljal o gamsih, o njihovem trdem, vratolomnem življenju, o mladem kozliču s poddedovanim znamenjem.

»Lovski blagor,« mi je dejal prijatelj. Blagor? Premišljam o blagru in sreči. Kar imamo lovci za srečo, je divjadi poguba. Kozliček je komaj pričel živeti in ko ga je »srečni« lovec prvič zagledal med tropom normalnih, zdravih gamsov, ga je zaradi njegove posebnosti že tudi obsodil na smrt. Blagor, a ne za njega z belim znamenjem.





Peter Dobrila — ilustriral Saša Dobrila

Blažev Martin

X.

Ko se je v Martinu poleglo prvo navdušenje, da je gospodar na Blaževini, je začel razmišljati, kako bi uresničil svojo davno željo po lastnem lovišču. Nič več ga sedaj ni oviralo: polnoleten je, samostojen, orožni list dobi, kadar hoče, le lovišče mu še manjka. Kot našlašč je prav to leto potekla zakupna doba za grubljansko lovišče in razpisana je bila tudi že dražba. Kakor hitro je Martin to zvedel, se je takoj posvetoval z Mihom in ta je menil: »Po grubeljskem lovišču naj lovi domačin!«

Pa še nekdo je zvedel za dražbo: Tone. Zdelo se mu je, ko da usoda sama napeljuje vodo na njegov mlin. Še istega dne je govoril z Martinom in mu prijazno namignil: »Martin, gotovo si že slišal, da je grubljansko lovišče na dražbi. Kaj ko bi se ti pozanimal za to stvar? Blaževi so se že od nekdanj ukvarjali z lovom, zato bi se spodobilo, da tudi ti ohraniš ta običaj. Kaj praviš? Glede denarja bodi brez skrbi. Ali ne, Martin, ti vsaj ne bo več treba na skrivaj stikati po gori in se bati, da te zasačijo.«

Martin je pri teh besedah zardel in začudeno pogledal Toneta, kajti doslej je bil trdno prepričan, da nihče niti ne sluti za njegove in Mihove lovske pohode. Čeprav je Toneta mrzil, bi ga bil ta trenutke najraje objel. Tako torej: Tone je vedel, pa ni naznanil. Val hvaležnosti je prešinil mladeničevo srce. Tone se mu je zazdel naenkrat najboljši človek, vreden vsega za-

upanja. Mrznja do njega je splahnela. Tone pa je začutil spremembo v Martinu in se je razveselil.

Zjutraj na dan dražbe sta Martin in njegov lovski tovariš Miha sedla v koleselj. Zadnje hiše in cerkvena na griču so ostale za njima in Martin je potegnil za vajet proti trgu. Že daleč od vasi sta prehitela Kavreta in ga povabila, naj prisede.

»Kam pa, kam?« ga je vprašal Martin, kot je navada ob takih priložnostih.

»Dražba je za grubljansko lovišče, pa so me gospod pooblastili, naj grem dražiti.«

»Kaj, ali je gospodu tako malo mar za lovišče, da se osebno ne bodo potrudili na dražbo?«

»O ne, še veliko jim je, da ga obdrže; ampak prepričani so, da razen njih ne bo nihče dražil.«

Martin in Miha sta se spogledala in si veselo pomežiknila.

»Ali so gospod iz mesta določili tudi višino zneska, do katerega smeš dražiti?«

»Mhm, pravijo, da čez prejšnjo ne smem. Kam pa vidva, saj danes ni semanji dan?«

»Res je, ni semanji dan. Tudi midva greva dražiti.«

»Koogaaa, menda ne biriča?«

»Kavre, tebe si bova izposodila, grubljansko lovišče bo še danes naše! Saj menda veš, da je bilo od nekdanj Blaževo. Če bi rajniki Blaž še živel, ga ne bi nikdar dobili v roke tvoji gospodje iz mesta. Kaj praviš k temu?«

»A taka je torej ta zadevščina! No, sedaj mi je vse jasno. Ti, Martin, boš torej navijal mestni gospodi.

Za sebe? Ej, ko bi pa to vedel, bi se pa danes malo drugače pogovorila! Pa še nekaj, Martin, dolgo sem že sumil, zdaj pa kar dobro vem, čigava puška je pokala po Lepi gori!«

»Kavre, zakaj se pa nisi nikdar potrudil, da bi lovca zasačil? Kaj? Vem, da meriš name, čeprav me nisi nikdar videl s puško. Kar lepo tiho bodi, če ne te lahko še za jezik primem!«

Kavretu, preprostemu človeku, je postalo nerodno in začel se je opravičevati, češ da tako hudo le ni mislil.

Martin in Miha sta se neznansko zabavala.

»Kavre,« je dejal Martin s svečanim glasom, »grublansko bo torej še danes moje. Če hočeš in če boš držal jezik za zobmi, lahko postaneš moj čuvaj pod enakimi pogoji kot pri dosedanem gospodarju. Seveda pa moj čuvaj ne boš le zato, da bi poslušal pokanje po Lepi gori, ampak se boš moral tudi prepričati, kdo poka. Kaj?«

»Veš kaj, Martin, tvoje besede menda res niso kar tako. Vse kaže, da bom na dražbi zgubil. Vidiš, pa te kar sedaj lepo prosim, da ne pozabiš name. Kmetije nimam, žena je bolehnna, otroci bos. Moji edini dohodki so denar, ki ga zaslužim kot lovski čuvaj. Sicer ob košnji, mlačvi ali oranju pomagam temu ali onemu za prgišče koruze, fižola ali košarico krompirja, desetica pa le redko pade.«

Med takim pogovorom so prispeli v trg in zavili na dvorišče gostilne. Ker so bili še zgodnji, so posedli za mizo, za prav tisto mizo, pri kateri je pred leti poslednjič sedel rajniki Blaž.

Dražba lovišč se je začela točno ob določeni uri. Ko je prišlo na vrsto grubljansko, sta se prijavila k dražbi le Martin in čuvaj Kavre. Na vzklicno ceno je Kavre zavpil: »Plačano!« Tedaj pa se je oglasil Martin ter dvignil zakupnino za stotak. Kavre mu je nagajal po desetaku toliko časa, da je znesek



Zadnje hiše in cerkvice na griču so ostale za njima...

dosegel višino zakupnine, ki mu jo je določil gospod iz mesta. Martin se je nasmehnil, primaknil še pol desetaka in lovišče je bilo njegovo.

Še istega dne je Martin zaprosil za orožni list in lovsko karto. Kavreta in Miho pa je prijavil kot svoja lovska čuvaja. Proti večeru so vsi trije veselo razpoloženi zasedli koleselj in odrinili prepevaje proti domu.

Kakor vsaka novica se je tudi ta, da je postal Blažev Martin zakupnik lepega grubljanskega lovišča, naglo razširila ne le po vasi, ampak celo v trg in mesto.

Bivši zakupnik, kateremu je Kavre na obziren način sporočil, kako se je dražba končala, je pobesnel od jeze. Ni se mogel sprijazniti z mislijo, da ga je v tako bogatem lovišču izpodrinil navaden kmetavz, lovski začetnik in poleg vsega še osumljen divjega lova. Ker je tudi od svojih lovskih tovarišev moral slišati marsikatero na ta račun, se je čutil osramočenega. Da bi dal svoji jezi vsaj malo duška, se je odpeljal v Grublje, k samotni hišici svojega bivšega lovskega čuvaja. Tja je prispel prav tedaj, ko sta se Kavre in njegov mladi gospodar, s puško čez ramo, vračala iz Lepe gore. Bila sta vsa razvneta od živahnega pogovora o ugotovljeni srnjadi, da prvi hip niti nista opazila gospoda iz mesta. Spremljal ju je krivonogi Kavretov jazbečar, ki je gospodskega človeka najprej oblajal, a ko je spoznal svojega starega znanca, je stekel k njemu in se mu veselo dobrikal. Gospod pa se ni zmenil za prijaznega psička, niti

za spoštljiv pozdrav obeh lovcev. Takoj, ko je zagledal Kavreta, ga je nahrulil, češ da ga je izdal, da mu je zapravlil lovišče, da je podlež in podobno. Kavre ga je osupel nekaj časa poslušal, a ker se mu je zdela pridiga bogatega suroveža le preneslana, je vzrožil in mu povedal, da je ravnal natančno po naročilu in zato da ni prav nič kriv, če je propadel. »Pa bi bili sami prišli na dražbo,« je užaljeno končal Kavre.

Po lovskem svetu

Inž. Anton Simonič

IX. mednarodni kongres zveze znanstvenih delavcev s področja lovstva v Moskvi

Mednarodna zveza znanstvenih delavcev s področja lovstva, ena izmed redkih, če ne morda edina mednarodna organizacija, ki nima niti stalnega predsedstva niti lastnega birokratskega aparata in ki tudi ne pozna obveznih prispevkov članstva, organizira — kakor je bilo ob njeni ustanovitvi sklenjeno — vsako drugo leto kongres. Kongres je vsakokrat v drugi državi, pripravijo pa ga domači lovski strokovnjaki in znanstveniki ob sodelovanju in pomoči lovske organizacije in oblasti ter s prispevki udeležencev kongresa z

»In ti,« se je gospod obrnil k Martinu, »ki si mi vsa leta kradel divjad, pa danes, namesto da bi sedel za zapahi, skačeš poštenim ljudem v hrbet in...«

Dalje ni več utegnil, kajti Martin se je ves togoten zakadil proti objestnemu meščanu in mu z nekaj gorkimi zaprl usta.

»Tega pa ne bo več nazaj,« je dejal Kavre.

»Kaj pa, če me, zlodej, naznani, da sem ga oklofotal?« je zaskrbljeno vprašal Martin.

»Nič se ne boj, ga je preveč sram,« ga je potolažil Kavre.

Brž ko je Martin postal zakupnik, je sklenil, da ne bo več lovil tako kot doslej, ampak da se bo ravnal po lovskih predpisih, o katerih ga je poučil Kavre.

(Se nadaljuje)

vsega sveta. Ti kongresi so namenjeni strokovnjakom in znanstvenikom, ki se ukvarjajo z vprašanji lovstva in biologije divjadi. Na njih naj bi se udeleženci ob referatih seznanili z najnovejšimi dognanji raziskovanj, v diskusijah izmenjali medsebojna mnenja in misli ter se končno tudi osebno seznanjali, kar naj bi pripomoglo k tesnejšemu mednarodnemu sodelovanju tudi na tem področju. Že na VII. kongresu leta 1965 v Beogradu je bilo sklenjeno, da bo IX. kongres čez 4 leta v Moskvi. Ta sklep je bil na VIII. kongresu



Predsedstvo na plenarnem zasedanju kongresa

v Helsinkih leta 1967 potrjen, hkrati pa je bil za mesto X. kongresa določen Pariz.

Ker sem spomladi dobil povabilo organizacijskega odbora, sem 12. 9. skupaj z drugimi Jugoslovani, namenjenimi na kongres v Moskvo, stopil na letališču Surčin v letalo, ki je po dveh urah in 40 minutah pristalo na letališču Šeremetjevo v Moskvi. Po opravljenih formalnostih v zvezi s potnimi listi in carinskim pregledom nas je vodič In-turista odpeljal v 29-nadstropni hotel Ukrajina, kjer je bil nastanjen tudi velik del udeležencev kongresa iz drugih držav.

Kongres je odprl minister za poljedelstvo SSSR in za tem prebral poslanico pokrovitelja, predsednika prezidija SSSR Podgorne-ga. Kongres je pričel z delom 15. septembra. Na plenarnem zasedanju v svečano okrašeni dvorani sindikatov se je zbralo okoli 450 udeležencev iz vseh delov sveta. Tematika kongresa je bila v skladu z dogovorom v Helsinkih naka-

zana že v vabilu na kongres, še določneje pa so očrtali njegovo vsebino referati vidnih znanstvenikov na plenarni seji.

Po pozdravnih govorih je sledil prvi referat prof. kazanske državne univerze V. A. Popova Biogeocenologija in lovsko gospodarjenje. Avtor je v svojem izvajanju poudaril, da lovstvo ne more biti več enostaven odnos med lovcem in plenom, ne da bi s tem resno ogrozilo dinamičen razvoj biogeocenoze, ki po avtorju tega termina, akademiku V. N. Sukačovu predstavljajo kompleks živih organizmov in njih okolja, torej bolj ali manj med seboj povezano skupnost od geološke podlage in tal preko rastlin do živali, skupnost, za katero so značilni njena struktura in lastnosti posameznih komponent, ki jo sestavljajo, ter njihove medsebojne zveze in odnosi. Biogeocenoza je torej pojem, ki ga izven Sovjetske zveze poznamo pod imenom ekosistem. Kakor je poudaril

avtor, danes na to skupnost že prav povsod vpliva človek, tako da strogo vzeto na našem planetu pravzaprav ni več povsem naravnih prvotnih biogeocenz, temveč le drugotne, ki v večji ali manjši meri kažejo človeški vpliv. Ta vpliv se očituje že v povečani radioaktivnosti ozračja, ki obdaja Zemljo, da niti ne omenjamo posegov človeka v gozdove, širjenje puščav zaradi erozije, ki jo s svojim delovanjem pospešuje človek in uničevanje voda z odpadkami. Celo na Antarktiki, tem domala povsem nenaseljenem delu sveta, so v tolšči pingvinov že našli sledove fosforno-organskih pesticidov. Nadalje je poudaril, da je celotna narava en sam sestavljen organizem, pri katerem grob poseg v njegove dele ali celo uničenje posameznih delov lahko izzove resno obolenje celote. Prav zato mora razumno lovsko gospodarjenje temeljiti na poznavanju biogeocenz, ker mu le to lahko zagotovi trajno izkoriščanje narave,

še zlasti pa tistih njenih delov, ki so za lovstvo posebej zanimivi. Sodobno lovstvo je torej postalo zahteven proces izkoriščanja biogeocenoze in zato zahteva njihovo temeljito preučevanje. Le tako bo biogeocenoze mogoče ohraniti v njihovi harmonični strukturi, kar je predpogoj za uspešno gospodarjenje. Lovsko gospodarjenje mora zato najti v okviru biogeocenoze svoje pravo mesto in se dani naravni obliki biogeocenoze kot tudi stopnji človekovega vpliva v njej ustrezno prilagoditi z izbiro oblike in načina gospodarjenja. Preobširno bi bilo navajati zanimive primere, ki jih je avtor navedel v zvezi z izbiro optimalnega načina lovskega gospodarjenja v pogojih danih biogeocenoze, kjer enkrat dajejo prevladujoči naravni vplivi prednost tej, drugič pa izrazit vpliv človeka prednost oni obliki lovskega gospodarjenja. Lovsko gospodarjenje se s kombinacijo posameznih vrst divjadi ter uporabo bioloških in tehniških ukrepov lahko prilagodi različnim biogeocenozam in jih s tem pomaga ohranjati. Lovsko gospodarjenje se mora v biogeocenozo vključiti tako, da s svojim delovanjem ne ruši harmonične vzajemnosti njenih osnovnih komponent, temveč da zagotovi bogatenje biogeocenoze in s tem zviša njih naravno energetiko. Svoja izvajanja je prof. Popov zaključil z ugotovitvijo, da sodobno lovsko gospodarjenje ne more biti samostojna ekonomska dejavnost, temveč da je lahko le oblika ohranjanja in bogatenja biogeocenoze ter način racionalnega izkoriščanja možnosti, ki jih te biogeocenoze dajejo v sodelovanju z drugimi človekovimi dejavnostmi.

Eden najvidnejših strokovnjakov SZ s področja ekologije, dopisni član Akademije znanosti SSSR, prof. S. S. Schwartz, iz Inštituta za rastlinsko in živalsko ekologijo iz Sverdlovska, je nastopil na plenarnem zasedanju z referatom

»Ekološko populacijski temelji za vodenje lovskega gospodarjenja«. V svojem referatu je jasno opredelil pojme populacijske ekologije s posebnim oziranjem na njihov pomen za lovsko gospodarjenje. V prvi vrsti je poudaril, da je populacija glavni element horološke strukture vrste in elementarna oblika njenega obstoja, od katere je odvisna biološka samostojnost vrste. Kot eno najpomembnejših lastnosti populacije je označil njeno biološko produktivnost. Iz stališča lovskega gospodarjenja je zato populacija osnovni objekt lova. Pravilno planiranje izkoriščanja populacije (npr. odstrela) na znanstvenih osnovah je najpomembnejše sredstvo za ohranitev biološke polnovrednosti in produktivnosti populacije.

V nadaljnjem izvajanju je posvetil pozornost pojmu produkcije in produktivnosti populacije, njunim različnim oblikam in populacijski homeostazi (obnovi), ki je različna pri različnih vrstah divjadi in v različnih pogojih okolja. Splošna značilnost teh pojavov je, da upad števila živali v populaciji izzove porast reprodukcije in upad mortalitete mladih živali, medtem ko povečanje števila živali za dano vrsto nad optimalno znižuje v konkretnih pogojih okolja produktivnost populacije in zavira hitrost njene obnove. Znižanje števila živali sicer povzroči absolutno znižanje produkcije, a relativno dvigne produktivnost populacije. Ugotavljanje odnosa teh procesov v dinamiki populacije je znanstvena podlaga lovskega gospodarjenja.

Premajhno izkoriščanje populacije z lovom zlasti v okolju, kjer je izključeno delovanje mesojedih vrst, ne le da znižuje rentabilnost lovskega gospodarjenja, temveč lahko privede celo do biološke degradacije populacije, ki je posledica nenormalno povečane poprečne starosti, počasnejše obnove in

zniževanja genetske raznorodnosti populacije. A tudi premočno izkoriščanje ogrozi obstoj populacije. Pomeni namreč preveliko znižanje števila živali v populaciji, ki se ne more obnoviti v času enega reprodukcijskega cikla, v hujši obliki pa celo porušenje populacijskih homeostatičnih reakcij populacije. Absolutno premočno izkoriščanje namreč povzroči znižanje produkcije, ki jo spremlja tudi znižanje produktivnosti, kar pomeni biološko degradacijo populacije. V obeh primerih — ob relativno in absolutno prevelikem izkoriščanju — grozi populaciji nevarnost, da izgubi biološko samostojnost in da s tem postane njena usoda odvisna od medpopulacijskih kontaktov ali tudi ukrepov človeka. Lovsko gospodarjenje mora zato najti optimalen režim gospodarjenja, ki je v tem, da ima populacija možnost ves izkoriščeni del obnoviti v enem reprodukcijskem obdobju z lastno naravno močjo.

V referatu je opozoril, da je produktivnost populacije odvisna od njene strukture in organizacije. Najvažnejši elementi populacijske strukture so njena sestava po starosti in razmerju spolov, kombinacija živali različnih sezonskih generacij in živali raznih stadijev generativnega cikla, teritorialnost (razmestitev po prostoru), specifičen izraz notranjih in medpopulacijskih kontaktov, črednodružinska organizacija, razvrstitev po rangi (sistem nadrejenosti in podrejenosti v tropu). Za populacije optimalne strukture je značilna velika biološka stabilnost, združena z veliko produktivnostjo. V taki populaciji vsak izpad iz nje — pa četudi večjega števila živali — povsem izravna dvig relativne produktivnosti. V tem primeru je izravnano nasprotje med veliko produkcijo in veliko produktivnostjo. Zato mora lovsko gospodarjenje v tem iskati ravnovesje med optimalnim načinom iz-

koriščenja in pridobivanjem maksimalne produkcije. Učinkovitost populacijske homeostaze torej ni odvisna le od števila izločenih živali, temveč tudi od — prav zaradi znižanja povzročenih — sprememb v strukturi populacije. Sprememba populacijske gostote namreč vedno povzroča tudi spremembo v populacijski strukturi, ki pa je pri različnih vrstah divjadi in v različnih okoljih različna. Izkoriščanje z lovom naj zato intenzivira naravne spremembe v populacijski strukturi, ne sme pa povzročiti upadanja populacijskega potenciala. Izkoriščanje, ki ruši naravna razmerja v populacijski dinamiki in strukturi, znižuje obenem tudi reprodukcijsko moč populacije, kar lahko privede v biološko katastrofo.

Populacijske strukture pa ne pogojuje le populacijska gostota, temveč tudi populacijska dinamika. Prav zato mora lovsko gospodarjenje uporabljati pri različnih populacijah enake gostote različne prijeme. Pri planiranju stopnje izkoriščanja je zato koristno upoštevati starostno strukturo populacije. Če namreč ob majhnem skupnem številu živali v populaciji prevladujejo mlade živali, je nujno treba močno znižati ali celo povsem opustiti izkoriščanje, medtem ko je pri enako majhni populaciji, v kateri prevladujejo stare živali, nujno pričeti z izbirnim odstrelom ali tudi s povečanim odstrelom v posameznih predelih, s ciljem, da ustvarimo ekološki vakuum, ki omogoča reorganizacijo populacijske strukture in splošno pomladitev.

Nadalje je avtor poudaril, da vsi činitelji, ki povečujejo biološko (genetsko in phaenotipsko) heterogenost populacije obenem večajo njeno stabilnost in posredno s tem tudi njeno produktivnost. Prav tako je velikega pomena za produktivnost tudi socialna struktura (razvrstitev po rangi) v populaciji. Spremembe v notranji razvr-

stitvi po rangi vplivajo na splošno fiziološko stanje živali, ki tvorijo populacijo. V populaciji optimalne strukture se povečuje življenjska sposobnost živali, kar zopet povzroči občuten dvig produktivnosti. Te zakonitosti mora lovsko gospodarjenje poznati in jih izkoristiti za svoje namene. Mehanizmi, ki delujejo v populaciji, dajejo lovskemu strokovnjaku v roke instrument, ki mu na podlagi preučevanj sprememb v številčnosti in strukturi populacije omogoča predvidevanje in reguliranje izkoriščanja z maksimalnim donosom.

Sledil je prispevek prof. Talbota iz Smithsonovega inštituta iz ZDA »Štetje lovne divjadi na velikih površinah Severne Amerike in Afrike«. Uvodoma je avtor poudaril, da je poznavanje številčnega stanja divjadi predpogoj za uspešno lovsko gospodarjenje in raziskovanje. Ta podatek omogoča ugotavljanje odnosa populacije divjadi do rastišča v nekom določenem času, kakor tudi ugotavljanje spremembe v populaciji sami v nekom daljšem časovnem razdobju. Na podlagi teh podatkov je mogoče ocenjevati vpliv tega ali onega lovskogospodarskega prijema. Kako natančno mora biti štetje, je odvisno od potreb gospodarjenja ali značaja raziskovanja. Če naj na primer raziskovanje ugotovi spremembo populacije za 10 do 15 %, mora biti pri tem uporabljena metoda štetja, pri kateri je možna napaka nižja od 10 % in je zato metoda, ki daje podatke z natančnostjo $\pm 15\%$ v ta namen gotovo neuporabna.

Ugotavljanje števila živali je lahko direktno z opazovanjem ali s fotografiranjem, ali tudi indirektno, na primer s štetjem sledov ali iztrebkov. Štetje lahko zajame celotno populacijo ali pa ugotavlja skupno število s pomočjo vzorcev, kjer štetje zajame le dele populacije. Ker je največkrat nemogoče

s štetjem hkrati zajeti celotno populacijo, je izdelanih mnogo metod, ki omogočajo z uporabo poskusnega ali vzorčnega pokazatelja ugotoviti številčnost celokupne populacije.

Seveda so najnatančnejša direktna štetja, ki zajamejo populacijo v celoti, le žal, da so malokje mogoča. V Ameriki in Afriki uporabljajo za štetje divjadi na velikih površinah letala. Najtočnejša, a tudi najdražja metoda štetja je s pomočjo fotoposnetkov velikega merila, pri čemer pa je nujno paziti, da ne pride do napak z dvojnimi štetjem divjadi na površinah, kjer se posamezni posnetki prekrivajo ali pa da divjad v času snemanja ne prehaja iz že posnetih površin na še ne fotografirane. Natančnost katerekoli metode štetja je nujno preizkusiti s štetjem divjadi na manjših površinah, na katerih je število že od prej znano. Poudaril je, da nastajajo vedno nove metode za ugotavljanje števila divjadi. V prihodnje, ko bo rešenih še nekaj tehničnih vprašanj, bo nudila velike možnosti metoda štetja, ki bo izkoriščala oddajanje toplote živalskega telesa.

(Se nadaljuje)

Stalež parkljaste divjadi v ČSSR

V republiki je 8179 lovišč, od teh 2328 na Slovaškem. V državni režiji upravljana lovišča so poprečno 3000 ha velika, lovišča raznih lovskih združenj pa po 1230 ha. Stalež jelenjadi se navaja z 41 000 živalmi, srnjad cenijo na 270 000, damjekov je 6100, muflonov 8185, divjih prašičev 10 520. Stalež jelenjadi je za 3 % prevelik, srnjadi pa za 9 %. Zato nastajajo problemi o škodi po divjadi in upadanje vrhunskih trofej. ČSSR meri 128 000 km².

»Die Pirsch« 20/69 — M. Š.

Lovski oprtnik

*Decembra
leto se poslavlja,
ti pa skrbi za perjad,
napolni ji krmišča,
da ne stre je zimski glad!*

F. S.

Vpliv snežnih padavin na pogin srnjadi in gamsov na Idrijskem

Če se dobro spominjam, so bile pri nas po osvoboditvi tri hude zime: 1951/52, 1967/68, 1968/69; najhujša je bila zadnja. Zelo visok sneg in mraz sta neugodno vplivala na prezimovanje divjadi, zlasti srnjadi.

V bližnji in daljnji okolici Idrije je v zimi 1967/68 sneg prvokrat zapadel 28. 11. 1967, visok 15—25 cm, drugič 30. 12. 1967, kakih 30 cm. Sneženje se je nadaljevalo od 1. do 7., in 10. 1. 1968 je bila snežna odeja v Idriji debela 75 cm, na Vojskem in Črnem vrhu nad Idrijo pa 120 cm. V zadnji tretjini februarja 1968 je 4 dni deževalo. Dne 25. 2. 1968 je bilo zelo toplo, saj je znašala temperatura zraka ob 7. uri zjutraj +10°C, popoldne pa nad +20°C, kar je redkost za ta čas. Zato se je sneg začel zelo hitro topiti in je do nadmorske višine 800—900 m popolnoma skopnel, po severnih in severovzhodnih legah ter kraških kotanjah pa je ostal v debelini 35 cm do 7. 3. 1968. Decembra 1967 je bil najhladnejši dan 21. december —12°C, 13. januarja pa je zdrknilo v Idriji živo srebro na —19°C, v višjih legah celo na —24 do —31°C.

V zimi 1968/69 je zapadel prvi sneg 15. 11. 1968. V nekaterih predelih lovišča Krekovše (v Govcih) in lovišča Javornik ni popolnoma skopnel in ga je bilo po kotanjah videti še 15. junija

1969, tako da je sneg ležal 6—7 mesecev. Cenijo, da je prvi sneg na področju Vojskega in Mrzle rupe polomil okrog 14 000 m³ drevja, od tega 10—15% iglavcev, ostalo listavce, predvsem bukve. Najmrzlejši dnevi so bili: 29. 12. 1968 —13°C; 30. 12. 1968 —14°C; 1. 1. 1969 —14°C; 2. 11. 1969 —11°C; 11. 2. 1969 —15°C in 12. 2. 1969 —12°C. Snežna odeja, ne upoštevaje 15 cm starega snega, je dosegla v Idriji 16. 2. 1969 115 cm, na Vojskem 11. 2. 1969 170 cm, pozneje pa rekordno višino nad 3 m! V noči od 19. na 20. maj 1969 je v idrijskih hribih zapadlo 5 do 10 cm snega. Sneg in mraz sta povzročila v krajih z nad 1000 m nadmorske višine zmrznjenje pravkar ozelenelih listavcev, to je bukve, medtem ko javor zaradi pozne ozelelnitve ni bil prizadet. Drevje se zaradi pozebe ne bo posušilo, pač pa bo zguba na lesnem prirastku precejšnja.

Ko sta sneg in burja lomila ter ruvala drevje, sta povzročila grozno pokanje, da so se srnjad in gamsi pravočasno umaknili v predele, kjer niso bili ogroženi, in se na ta način rešili. Preteklo je že skoraj leto, a se srnjad in gamsi še niso vrnili

v predele, kjer je bila škoda od snegolomov in vetrolomov največja.

S čim se je prehranjevala srnjad v težkem zimskem času? Posebno kritično je bilo od 16. do 26. 2. 1969, ko je vsak dan snežilo. Premrzjeno odpadlo listje, trave in zelišča divjad vzame le v stiski in ji ponavadi tudi škoduje. Če bi bila snežna odeja le nekaj deset cm, bi jo srnjad odgrebla. V tem primeru bi bil v lanski zimi prišel v poštev obilen žir, ki je zelo izdatna hrana divjadi. Na zelo strmih, skoraj golih površinah je sneg zdrknil navzdol v obliki manjših plazov in so gamsi prišli do prepotrebne hrane, tako da so bili pogini gamsov v primerjavi s pogini srnjadi manjši.

V zimi 1967/68 je poginilo 7 zajcev, v zimi 1968/69 pa 9 zajcev. Vsem poginom bi bilo potrebno prišteti še kakih 10%, ker vse poginule divjadi prav gotovo nismo našli.

Vse priznanje članstvu, ki je skrbelo, da divjad ni bila vznemirjana, kajti največkrat si je morala iskati hrano kar na mestu, kjer jo je zalotil snežni metož, z objedanjem popja in poganjkov grmovja. Ob tako slabih vremenskih in pod-

nebnih razmerah ostane pri življenju le zdrava in krepka divjad. Skoraj povsod je ostala zvesta svojemu rastišču. V mešanih, strnjanih enodobnih gozdovih bukve, smreke in jelke, s podrastom bukve in manjšimi podmlajenimi površinami smreke in jelke, v nadmorski višini 1000 do 1400 m se je srnjad zadrževala vso zimo.

Debela snežna odeja ne vpliva samo na pogin divjadi, zlasti srnjadi, ampak tudi na njeno populacijo. Srnjad se zato do polovice junija t. l. še ni prebarvala in tudi izstopala ni tako kako druga leta.

Taki in podobni podatki naj bi bili sestavni del kronike, ki naj bi dopolnila naše lovskogospodarske načrte.

Venčeslav Straus

Moj orel

Nad Margartom sem zagledal temno piko. Počasi je plula proti Jalovcu. Oče mi je povedal, da je orel in mi ga tudi opisal, da je bilo zadoščeno moji otroški radovednosti. Če sem potem kdaj na nebu ozrl orla, sem ga s spoštovanjem gledal in nisem odmaknil oči, dokler se ni skrnil za hribom ali zginil v nedostopnih stenah. Še preden sem postal lovec, sem opazoval orla, ki je gnezdil v steni Jalovca. Sleherni dan ob enajstih se je s plenom spustil k mladiču.

Ko se je leta 1968 pri nas pojavila gamsja slepota, sem opazoval tri orle. Slednji dan so pregledovali obširna lovišča, od Italije do Avstrije in zopet nazaj proti Kranjski gori in dolini Koritnice.

Za novoletne praznike sem imel prost dan, pa sem se znebil ropotajočih strojev

Pogini na območju LZ Idrija

Lovišče LD	1967/68			1968/69		
	gamsi	srnjad	skupaj	gamsi	srnjad	skupaj
1 Dole	—	8	8	1	21	22
2 Cerkno	—	3	3	—	4	4
3 Idrija	1	17	18	—	25	25
4 Sp. Idrija	—	7	7	—	33	33
5 Krekovše	—	9	9	6	9	15
6 Javornik	—	21	21	—	17	17
7 Otavnik	1	—	1	—	3	3
Skupaj	2	65	67	7	112	119

in se zjutraj zadnjega decembra vrnil v domači kraj. Bilo je proti poldnevu, krasen sončen dan. Mangart, Jalovec in vsa Loška dolina so se kopali v soncu. Stal sem za vasjo in z daljnogledom zrl po obširnih strmih pobočjih. Predramil me je glas dveh krokarjev. Opazil sem ju, ko sta krožila nad ledenimi žlebovi in se čez čas spustila na drugo stran v Loške stene. Ko sem se vrnil domov, mi pove bratranec Rudi kar preplašen, da je videl velikega ptiča, ki se je le s težavo dvignil tik pred njim. Radoveden sem stopil po puško, daljnogled sem imel že prej v roki. Oče me je svaril, da ni morebiti divji petelin. Takoj za vasjo sem opazil na smreki čepečo veliko ptico. Začudil sem se. Planinski orel! Opazil me je. Vrh smreke se je zazibal, razpel je peruti, nekajkrat močno zamahnil in zajadral. Toda dobro sem videl, kje je zopet sedel. Nisem si mogel misliti, da se bom tako nepričakovano in tako globoko v dolini srečal s planinskim orlom. Previdno sem se bližal mestu in ko sem pokukal izza zasnežene grive, sem ga zagledal. Čepel je vrh bora ob gozdu in se pozibaval v rahlem vetru. Sam nisem vedel, kdaj se mi je puška prilepila k licu. V strelnem daljnogledu se mi je zdel še večji in mogočnejši. Mirno je ždel v zimskem soncu in zdelo se mi je, da je starec, ki se poslavlja od rojstnega gorskega doma. Vsenaokrog je bila tišina, le Koritnica je ob skalah žuborela svojo večno melodijo. V zvoniku ni odbilo dvanajste, ker že več let ura ne bije, pač pa je zvonjenje naznanilo poldan. Naprožilec je škrtnil in pok iz moje puške je napolnil dolino. Orel se je zdrznil, razpel široke pe-



ruti, kakor bi hotel objeti vso dolino. Spet sem ga zagledal v strelnem daljnogledu in konica se mu je ustavila na vratu. Še je odmeval od skal prvi strel, ko je počilo drugič. Orel se je v hipu zasukal, se jel s pritegnjenimi perutmi v zraku prekopicati, dokler ni omahnil. Padec je ublažil sneg, in ko sem prigazil do njega, so ugašali plameni v ognjenih očeh kralja planin. Naenkrat sem se pred njim počutil majhnega in skoraj me je postalo sram svojega dejanja, čeprav je bilo to moje edinstveno lovsko doživetje. Uresničile so se mi mladostne sanje, uplenil sem planinskega orla, kakor ga v naši lovski družini ni že 20 let nobeden. Tehtal je 8 kg, čez razpete peruti je

meril 215 cm, krempelj na palcu pa 7 cm. Velika bela lisa čez peruti pa priča o njegovi starosti. Verjetno se je prav zaradi starosti spustil v dolino. Nagačenega bom skrbno čuval, ostal bo v Logu pod Mangartom, od koder bo gledal v višave, proti svojemu domu.

Alojz Černuta

Preden streljaš, se prepričaj!

Naša lovska družina že nekaj let izvaja lov na lisice s čakanjem v mesečnih nočeh. Za to so seveda najprimernejši meseci december, januar, februar. Odkar so prepovedane cianovodi-

kove ampule, je omenjeni način lova na lisice v naši LD obvezen. Če količina uplenjenih lisic ni bogve kako velika, so pa doživljaji na takih lovih lepši. Načelo pravega lovca je, da zvitorepki upihne življenje, ko njen kožuh »cvete«. Kakšen užitek je pobrati lisjaka v krasni zimski dlaki! Uplenjena lisica pozimi ali poleti po smrti škode ne dela, razlika je samo ta, da je uplenitev pozimi bogatejša po lovskem užitku, vrednejša po kožuhu in lovski etiki, kakor pa poleti ali spomladi, ko so lisice oguljene in smrdeče ter skrbijo za svoj naraščaj. Toda, to je že razpravljanje o pravičnem in nepravičnem lovu, zaviti moram nazaj na stezo, po kateri sem se namenil, preden sem prijel za pero.

Bližal se je torej čas polne lune. Šel sem v lovišče, da pogledam, kje imajo lisice svoje stečine. Kmalu sem našel prostor. Lisica pride najraje na odprtem od 11. do 12. ure ponoči, ni pa rečeno, da ne more priti prej ali pozneje. Čakal sem torej od pol devetih in ura je že odbila enajsto. Začel me je lizati jelen, da sem se pošteno tresel, saj je mraz močno pritiskal. Nisem več vzdržal, zato sem se odpravil proti cesti. Ko pridem v Perhanov klanec, z rokama seveda v žepu, skoči na cesto lisica. Zagleda me in jo mahne naprej po cesti pred menoj. Jaz hitro roki iz žepov in puško z rame pa v teku za njo. Ko prihitim izza ovinka, kjer je gozda konec, na travniku pod jablano v lunini senci zagledam — lisico. »A, beštja, tu si!« Pomerim, sprožim in plen se valja čez rob. Gledam, gledam, hudimana, dolga ušesa ima ta lisica. Pridem, da jo pobere — pa je bil zajec.

Klobuk se mi je menda kar privzdignil. Toda bilo je prepozno, da bi se ravnal po upoštevanju vrednem lovskem pravilu: Preden streljaš, se prepričaj! Še bolj pa sem bil razočaran zato, ker se mi je to zgodilo v začetku februarja, ko so zajklje že breje. Joj, kaj sem storil! Pekla me je lovska vest. Na prvem družinskem lovskem posvetu pa sem se pred vsemi izpovedal. Potem sem bil miren in zadovoljen, saj je v meni zmagala lovska poštenost.

Ivan Fajmut,
Žerjav na Koroškem

Pet črnuhov v dveh urah

V zadnjem času imajo menda vsa naša hribska lovišča stalne ali vsaj prehodne divje prašiče. Tudi LD Videm pri Krškem jih ima v svojem lovišču, ki meri dobrih 3000 ha lovne površine, in sicer v predelu Jurnberg. Tamkajšnjim kmetom smo že večkrat plačali škodo od prašičev. Preteklo zimo je bil izkušeni lovec Peter zadolžen, da presleduje ščetinarje in obvešča zdolske in videmske lovce.

Dne 19. januarja 1969 je Peter zopet obšel isto področje in opazil, da vodi vanj več svežih sledov. Brž je obvestil bližnje in daljne lovce. Takoj po drugi uri popoldne nas je bilo na zbornem mestu pri logarski koči 17. Vreme nam je bilo naklonjeno. Lovovodja Jože je v dobri pol uri zastavil glavna stojišča, štirje lovci s psi pa so šli v pogon. Spočetka ni kaj kazalo, vendar se je pozneje obrnilo. Ko je bil pogon od zadnjih stojišč oddaljen kak kilometer, se spusti iz goščave krdelo črnuhov. Psica Bara je skočila enemu za vrat, da jo je odnesel s seboj. Za tem se je pet prašičev obrnilo nazaj proti zadnjim stojiščem. Že je odjeknil strel. Mimo Ivana, ki je bil s psico v pogonu, pridrvi pet prašičev in z dvema streloma prevrne enega. Drugi beže proti Zagodetu, ki podre še enega, ki pa se pobere. Z drugim strelom mu razbije zadnjo nogo, a je kljub temu za ta dan ušel. Od preostalih treh je enega pogodil Tone, dva sta se pa namerila name. Rezervni naboj sem držal kar v roki in sem prav s tem dokončno položil na ščetine prvega. Puška je bila še prazna, ko

zagledam pred seboj drugega. Precej daleč je že bil, preden sem utegnil nabasati in ga z dvema streloma prisiliti, da je za vedno počakal. Ko smo štiri črnuhe privlekli na glavno cesto, se je mračilo. Zato smo morali zasledovanje petega, ranjenega, odložiti za naslednji dan. Branko ga je s psico Baro po krvnem sledu našel in ga rešil muk. Pri Jožetu Slivšku na Zdolah smo potem »pogon ponovili«.

Rudi Gabrič

Divjih rac vsako leto manj

Kot član LD Ormož že 20 let zahajam v naše, precej bogato lovišče in opazujem stalno upadanje števila rac. Pred leti smo imeli v septembru in oktobru jate s 40 do 60 racami, zadnja leta pa le še z nekaj kljuni. Po mojem bi morali race zaščititi do 1. oktobra in po 1. februarju. Sedaj, ko so za lov proste že s 1. avgustom, jih nekateri mladi lovci že od prvega dne čakajo od treh zjutraj ob vodah in pokončajo mlade, ki še komaj lete. Prav tako

delajo zvečer, tako da v začetku septembra vidiš le tu pa tam še kako. V začetku avgusta tudi pes ujame živo mlado raco, o čemer sem se sam prepričal. Tak lov na raco mlakarico obsojam, ker je nelovski. V tem pogledu je treba pohvaliti sosednjo LD Velika Nedelja, ki je raco zaščitila do konca septembra. Naj bi se druge družine po tej zgledovale, seveda tudi naša. Mislim, da je mnogo lovcev mojega mišljenja in da ni lepšega lova na race kakor pozimi na čakanju ob odprtih vodah ob avemariji, ko že od daleč slišiš švist peruti in se potem s krivčki za klobukom ponosno vračaš domov h gorki peči. Tedaj imaš občutek in zadovoljstvo, da si to lepo perjad uplenil lovsko pravično. Če bomo pa nadaljevali s sedanjim lovom, kmalu ne bo v naših vodah več divjih rac, ponosa naših nižinskih lovišč.

Ivan Kukec,
LD Ormož

S traktorjem na zajce

V noči od 6. na 7. september 1969, okoli polnoči, sta se odpravila v lovišče LD Petišovci na divji lov nelovca iz Petišovec pri Lendavi, prav v srce lovišča, kakor pravimo temu predelu, kjer je največ zajcev. Včasih šaljivo vprašamo kakega mladega lovca, kdaj je zajcu najbolj vroče. V ponvi seveda! No, tokrat pa mu ni bilo, čeprav je bil v kozici, ker so ga nepričakovani gostje iz kozice odnesli, preden se je začel peč. Tokrat tudi ni držala pesem: »Vse je mirno, vse že spi, samo moj'mu traktorju še žaromet gori...«

Še pred 1. oktobrom, preden je dovoljen lov na zajce,



sta se Laci Kocon in Stanko Bohorč s traktorjem in z bokarico napotila na lov. Kocon je s traktorjem iskal po njivah pasočje se zajce, Bohorč pa je pritiskal na sprožilec in z 9 strelji uplenil 5 zajcev. Traktorist je doma skrnil dva zajca na podstrešje, eden pa se mu je zataknil med spodnji del traktorja, da ga sam ni našel, pač pa čuvarji javne varnosti. Pa tudi na podstrešju dolgouhca nista ostala skrita. Bohorč pa je bil bolj podjeten in je svoja zajca odril takoj, ko sta se s Koconom ponoči vrnila domov. Stlačil ju je v kozico in pustil na mizi v kuhinji, a zraven pozabil okrvavljen nož. Ker se zajca nista pekla, sta ju varnostna organa lahko vzela iz kozice, zbudila nelovca in mu pokazala plen. Obdolženi ni drugega izjecljal kakor: »Grešil sem.« Tudi bokarico sta staknila moža postave.

Ta večer se je nekemu vaščanu čudno zdelo, da lovci ponoči tako streljajo in zraven svetijo kar s traktorjem. Najprej je menil, da nekdo orje, pa mu iz izpušne cevi tako poka. Ko se je približal, pa je slišal: »Ali si ga dobil?« To je bilo dovolj in glas o tem je brž prišel na pravo mesto. Varnostni organi so bili brž na

mestu in so zadevo v pičli uri razčistili. Epilog tega »znamenitega lova« bo sklenilo občinsko sodišče.

Tone Slavinec,
LD Petišovci

Upljena dva volka

Mirko Remih, revirni lovec gojitvenega lovišča Rog-Kočevje, je 20. oktobra 1969 na čakanju pri Laščku nad Podpresko uplenil enoletno volkuljo, težko 38 kg.

Jože Klavora, lovski čuvaj Zavoda za gojitev divjadi »Jelen«-Snežnik, pa je na jutranjem obhodu revirja 22. oktobra t. l. uplenil približno tri leta starega volka, težkega okrog 30 kg. To je že drugi volk, ki ga je v tem letu uplenil J. Klavora.

B. Krže

Jazbec

Letos dne 24. aprila sta se k hiši železniškega čuvaja po bregu privalila dva mlada jazbeca. Verjetno sta se igrala. Ob padcu na cesto z nad dva metra visoke škarpe se je eden ubil, drugega pa je železniški čuvaj



Foto S. Bizjak: Cvetka s svojim rejencem

prinesel k najbližjemu lovcu, Francu Molanu, kolarškemu mojstru v Krškem. Rejenka Cvetka je kljub temu, da je pridna v šoli in da opravlja rade volje tudi domača dela, sprejela mladega jazbeca v oskrbo, saj dobro ve, kako prijetno dene vsakemu toplota in skrb dobrih ljudi.

Pod vodstvom izkušenega lovca je Cvetka hranila jazbeca z žličko in kasneje z dudo, da je vidno rasel. Podnevi je večinoma dremal v zaboju v delavnici, ko pa je Cvetka prišla iz šole, je postal nemiren, saj je čutil, da je prišel njegov čas prostosti in obeda. Tudi Cvetka je vsak dan najprej pohitela v delavnico k svojemu varovancu. Pridružil se ji je še domači špringer španjel Don in tako so se vsi prijatelji brezskrbno igrali. Včasih je Cvetka šla z jazbecem na sprehod preko proge do Save. Lepo je tekela za njo, bil je vedno živahen in nemiren. Jedel je rad vse od kraja in tudi mesne hrane se ni branil. Zadnje čase pa je postal predrzen in popadljiv. Niti Don niti Cvetka pred njim nista bila več varna, najbrž si je zaželel svobode, mlečnih koruznih storžev in sladkega grozdja. Ni bilo mogoče drugače, ko da ga je gospodar pokončal.

Oton Mikulič

Literatura

Lov pod Triglavom

(Slovenske lovske zgodbe v slovaškem prevodu)

Založništvo ekonomske literature PRIRODA v Bratislavi, glavnem mestu Slovaške, je letos izdalo zbirko slovenskih lovskih povesti oz. črtic, ki jih je iz naše lovske literature zbral Mitja Vošnjak, v slovaščino pa preložil Vitazoslav Hečko. Knjiga nosi naslov **LOV POD TRIGLAVOM** (Pol'ovanje pod Triglavom), izšla pa je pri omenjeni založbi

v zbirki **TROFEJE** kot peta knjiga te vrste; naklada je dokaj visoka — osem tisoč izvodov.

V spremni besedi je prevajalec Hečko svojim rojakom na ovitku knjige najprej pojasnil, kje je Triglav, in pri tem opisal tudi Slovenijo in naše glavne značilnosti, na koncu spremne besede pa pravi:

»Bralec bo torej našel v teh lovskih zgodbah ne samo zabavo, marveč še resen poduk — tudi o tem, kaj je Triglav, kaj Slovenija in kaj njeno glavno mesto



Ljubljana, kaj so Bled, Tolmin, Trenta itd. Prepričal se bo, da imajo Slovenci — čeprav eden najmanjših slovanskih narodov, a najkulturnejši narod Jugoslavije — slovito lovsko literaturo, ki ji je vredno posvetiti vso pozornost.«

V knjigi **LOV POD TRI-GLAVOM** je zbranih skupaj dvajset del — deloma starejših, deloma sodobnih slovenskih avtorjev. Med starejšimi so Ivan Tavčar (V Zali), Fran S. Finžgar (Na petelina), Janez Jalen (Stari pretepač), Janko Lokar (Za ruševcem, Za lisi-

camo in Jazbec), potem Andrej Trkman (Jerebice), Jelo Gašperšič (Čarobna piščalka), in seveda naši bližnji znanci tudi s strani »Lovca« Tone Svetina (Orlovo gnezdo, Špikova sled, Lov na močilih, Čreda brede reko, Ugaslo ognjišče in Sedlo svizcev), potem Janko Perat (Zaroka nad prepadi, Siva eminenca, Črni samotar), Francè Avčín (Na jelena, V tretje gre rado) in končno z zgodbo »Na to daljavo je Tonček Pušenjak zgrešil« še sam Mitja Vošnjak.

R. B.

Lovska organizacija

Nekaj o LD Polzela

Revirji družine leže v osrednjem delu Spodnje Savinjske doline: od cestnega nadvoza med Žalcem in Šempetrom proti Savinji, po njej mimo Polzele proti Šmartnemu ob Paki ter tu med Vimperkom in goro Oljko proti Andražu in Sevčniku, ob Trnavci proti Podlogu. Revirji merijo slabih 3900 ha, približno četrtina so gozdne površine, ostalo pa polja in travniki z zelo intenzivnim kmetijstvom — s hmeljišči. Družina je nastala pred več ko 15 leti iz družin Polzela in Šempeter, kasneje pa se je priključil tudi del družine Andraž.

Pred zadnjo svetovno vojno sta bili tu glavna divjad zajec in jerebica, srnjad pa je bila zelo redka. Danes ima družina lep stalež ter se letni odstrel giblje pri zajcu od 200 do 230, fazanu 100 do 130, jerebici 20 do 35 in srnjadi 20 do 23 kosov. Celo dva prehodna go-

sta, ščetinarja, sta padla. Najbolj ponosni smo pa na pred leti uplenjenega srnjaka, slovenskega prvaka, ki je padel v gmajni med Savinjo in glavno cesto. Sem prihajajo vsako leto po 2 do 3 družine srnjadi. Pogoji za srnjad se zelo spreminjajo; velike žičnice niso kaj prida za fazana in jerebico, čeprav so kompleksi silaže pravi raj do košnje. Srnjad se premika prav v ravnino, zato žrtev kosilnic ni malo. Ob mokrih letih, zlasti v spomladanskem času, je stalež zajcev nekoliko manjši, ker je visok vodostaj talne vode, pa tudi Savinja je že prestopila bregove. V dolini rastejo hiše kot gobe po dežju in zaradi neurejenih prilik tudi v gmajnah, kjer so že prava naselja. Obrežji Savinje sta od pomladi do jeseni polni obiskovalcev, zato divjad nima več prvotnega prostora, zlasti miru ji manjka. Vmes so pa asfaltirane ceste in močan promet.

Družina je zadnja leta izpustila precej fazanov iz

svoje lastne voljere, ki pa jo je sedaj začasno opustila. Za osvežitev zajca je bilo tudi nekaj storjeno.

Družina šteje 35 članov; v dobrem letu smo za vedno izgubili kar tri: F. Bizjaka, F. Laha ter A. Posedela. Že leta nazaj so člani govorili o lastni lovski koči. Misel je dozorevala in res so jo zgradili. Lepa koča na lepi točki. Zemljišče je odstopil kmetovalec Vidmajer. Od tu leži kot na dlani dolina tja od Polzele preko Šempetra do Prebolda in Žalca ter Celja, v ozadju pa je cel venec hribov z Gozdnikom in Mrzlico. Pri gradnji je pomagala večina članov, zlasti pridni pa so bili člani gradbenega odbora, predvsem Pogačar, Tavčar, Posedel in Vrtnjak. Z velikim razumevanjem so pomagale tudi gospodarske organizacije. Tako je koča tudi lepa izletniška točka, kamor ob nedeljah radi zahajajo predvsem okoličani, za dobro počutje pa skrbi gospodar Čuk.

Družina lepo sodeluje tudi s sosednimi družinami. Tako je predložila, naj družine dogovorjeno organizirajo vsaj po en vzorni lov, na katere bi vabili sosednje člane. Družine Vranskega, Tabora, Griž in delno Prebolda so za naše razmere že hribovite in imajo manj zajcev ter fazanov, zato pa več srnjadi in prašičev. Ob teh srečanjih se bomo spoznali ravninci in hribovci, pa tudi veselega razpoloženja ne bo manjkalo.

K. Koren

LD Železniki

je 21. sept. 1969 slovesno razvila svoj prapor. Lovci, povabljeni gostje in drugi občani so se zbrali ob 15. uri pred združnim domom

na Češnjici, med temi predstavniki lovskih družin Jošt, Kropa, Sorško polje, Šenčur in mejaških družin: Poljane, Selca in Sorica ter predstavniki krajevnih organizacij ZB s svojimi prapori s Češnjice, iz Selc, Martinj vrha, Podlonka in Zalega loga. Vabilu sta se odzvala tudi predsednik LZ Gorenjske Miloš Kelih in Janez Šter, direktor domačega lesnoindustrijskega podjetja Alples, ki je bilo pokrovitelj prireditve.

Po uvodnem pozdravu je starešina Anton Rant na kratko opisal razvoj in delo LD Železniki, ki jo je leta 1946 ustanovilo 15 članov s starešino pok. Leopoldom Dolencem. Danes šteje družina 72 članov in ima po površini eno največjih lovišč (okrog 9000 ha) v Sloveniji. V obsežnih hribovitih gozdnatih terenih je bogato zastopana vsa naša velika divjad: gamsi, jelenjad, srnjad, divji petelin, ruševce in jereb ter zadnja leta tudi divji prašiči. Včasih se pojavi še medved, zadnji volk pa je bil uplenjen na Jelovici leta 1956. Za poljsko divjad ni primernih terenov. Zajci so raztreseni po vsem lovišču, v višjih legah okrog Ratitovca in Blegoša tudi planinski zajec. Jeseni 1967 se je med gamsi na Ratitovcu razširila epidemija pljučnice, tako da je poginilo okoli 50 gamsov, vendar se je stalež kmalu popravil. Upamo tudi, da bodo naši lovci skoraj našli skupno besedo z gozdarji GG Bled zaradi škode od jelenjadi.

Zatem je navzoče pozdravil predsednik LZ Gorenjske Miloš Kelih in zaželel domačim lovcem mnogo uspeha pri gojitvi divjadi in pri organizacijskem delu.

K slavnostnemu razpoloženju je prispeval tudi domači pevski zbor s kratkim sporedom. Nato je Janez

Šter, kot zastopnik pokroviteljskega podjetja, razvil prapor z emblemom ruševca in ga predal starešini Antonu Rantu, ta pa praporščaku Vinku Rantu. Spominske trakove k praporu so podarili: Alples Železniki, LZ Gorenjske, sosednji družini Selca in Sorica ter Ivan Nečemer. Prispevek za prapor v zlatih žebeljčkih je dalo 20 lovcev in sosednja družina Poljane, v srebrnih pa 25 lovcev. Uspeh LD Železniki je pokazala lepo prirejena lovska razstava, slavnostni dan pa se je končal s prijetno zabavo, z godbo, plesom in zakusko, saj lovske družabnosti tudi ni zane-marjati.

Borut Mencinger

Lovci LD Planina razvili svoj prapor

Mislím, da lahko izrazím globoko zadovoljstvo vseh članov LD Planina, da se nam je uresničila želja, ki smo jo gojili od otvoritve lovske kočé, želja, da razvijemo še lovski prapor.

Naša družina se je pri tem izkazala kot delovna in monolitna organizacija. Uspehi, ki smo jih dosegli v 23 letih, odkar je bila družina ustanovljena, nam pomenijo vzpodbudo in zadovoljstvo. Dolžnost nam je, da se posebej spomnimo ustanovitelja naše lovske družine, prof. Kremenška, ki je znal s svojimi predavanji v Lazah leta 1946 navdušiti prve člane, iz katerih je potem izšla lovska družina.

V letu 1960 smo začeli razmišljati o svojem lovskem domu. Ta dolgoletna želja se nam je uresničila 11. septembra 1966. Že tedaj pa smo se zavedali, da se naše delo z dograditvijo kočé ni končalo. Želeli smo razviti še svoj lovski pra-



Člani LD Planina in gostje po razvitju prapora

por, kar se nam je uresničilo 14. septembra 1969. Prapor nam bo simbol še tesnejšega združevanja članov naše zelene bratovščine.

Še posebej smo bili počaščeni, ker sta našemu praporu botrovali ugledni osebnosti, naša rojakinja prof. dr. ing. Marija Perpar in Alojz Petkovšek, ljubi-

telja narave, ki cenita poslanstvo naše organizacije. Spominski trak za LZ Postojna je pripel na prapor njen predsednik Franc Bitner.

Vsem se lovci iz srca zahvaljujemo.

Jože Simšič,
LD Planina

Praporu sta botrovala prof. dr. ing. Marija Perpar in Alojz Petkovšek



Odlikovanja

Lovska zveza Makedonije je odlikovala **Rada Pehačka**, predsednika Lovske zveze Slovenije in podpredsednika Lovske zveze Jugoslavije, **Pera Trutina**, generalnega sekretarja Lovske zveze Jugoslavije in **Berta Tičaka**, člana predsedstva Lovske zveze Jugoslavije z zlatim redom za lovske zasluge. Odlikovani so bili za uspešno dolgoletno delo v Lovski zvezi Jugoslavije.

Čestitamo!

Ur.

Jubilanti



Franc Lanščak-Franci, član LD Murska Sobota in soustanovitelj LD Rakičan, praznuje svoj 75. rojstni in 35. lovski jubilej. Kot mnogoletni gospodar družine in kinološki referent se je zlasti izkazal v spretnem vodstvu tradicionalnih prekmurskih krožnih lovov. Odlikovan je bil z znakom za zasluge. Dragemu Franciju čestitamo in mu želimo še mnogo krepkih in zdravih let ter obilo ognja!

Člani LD Murska Sobota



Franc Gosar-Skalar se je pred 70 leti rodil v Šinkovem turnu in je od ustanovitve član LD Vodice. Ker pozna lovišče kakor svojo hišo, vedno vodi lovce na stojišča in jim z dobrodušnim nasmehom vzbuja upanje na uspeh. Posebno zaslužen pa je bil pri gradnji lovske kočice pod Rašico, prava duša vsega dela. Kot lovec in lovovodja je vedno discipliniran, da uživa spoštovanje vsega članstva. Lovski korenini želimo še mnogo zdravja in zadovoljstva v zeleni bratovščini ter — dober pogled!

Člani LD Vodice — V. P.



Franjo Kavčič član LD Žiri, 80-letnik, pol stoletja lovec. Od leta 1921 pa do 1958 je bil član LD v Beogradu, od koder se je po upokojitvi vrnil v rodne Žiri med domače lovce. Spoštovanemu lovskega tovarišu želimo še mnogo zdravih in vedrih let v lovski bratovščini in dober pogled!

LD Žiri



Ignacij Govekar, 75 let star, častni član LD Dole pri Idriji ter njen soustanovitelj. Jubilant je bil 22 let tajnik družine in jo uspešno vodil ter vzgajal lovski naraščaj. Odlikovan je bil z znakom za zasluge. Trdna

kmečka korenina se še redno udeležuje skupnih lovov, pa mu kličemo še na mnogo zadovoljna leta med lovskimi tovariši!

Lovci LD Dole



Ferdo Kovnik je praznoval 70-letnico življenja in pol stoletja udejstvovanja v zeleni bratovščini. Bil je soustanovitelj družine in mnogo let zapriseženi lovski čuvaj.

Iskrene čestitke k življenjskemu jubileju in še mnogo zdravih in zadovoljnih let!

LD Podgorje



Franc Jug, šegav in krepak preživlja svojo 70-letnico, je lovski čuvaj in vedno aktiven v družini.

Iskreno čestitamo k življenjskemu jubileju in mu želimo še mnogo zdravih in zadovoljnih let med nami. LD Podgorje

Umrli

Anton Planinšek, član LD Luče ob Savinji, nas je 48 let star mnogo prežgodaj zapustil. Težko ga bomo pogrešali zlasti kot veččega vodnika na peteline in game. Dragi Tona, kot zvest lovski tovariš nam ostaneš v svetlem in trajnem spominu.

Lovci LD Luče ob Savinji

Alojza Rupnika, soustanovitelja in člana LD Javornik, smo 14. sept. letos spremili na poslednji poti. Vestnemu gojitelju divjadi in odličnemu lovcu bodi trajen spomin.

LD Javornik

Anton Brodej, član LD Vitanje, mnogoletni lovski čuvaj in večletni član UO družine, je pri nesreči v gozdu preminil komaj 52 let star. Pokojnik je bil udeleženec NOB in nosilec znaka za zasluge v lovstvu. Časten mu spomin!

Vitanjski lovci

Franc Brank, od ustanovitve član LD Vodice, je 62 let star podlegel zahrbtni bolezni. Pokojnik je bil pravičen lovec in vesten lovski čuvaj. Zlasti je skrbel za divjad, ki ji je navzlic bolezni tudi v največjem mrazu in snegu redno prinašal krmo in delal gazi do kr-

mišč. Naš France je bil poln humorja, vedno nasmejan in nepogrešljiv pri vseh prireditvah družine, na sestankih, predavanjih in povsod, kjer je bilo treba prijeto za delo. Odmevi pušk in lovskega roga ob grobu so naznanili divjadi, da je zgubila svojega dobrega varuha, lovci pa iskrenega lovskega tovariša. Naj mu bo trajen in časten spomin!

LD Vodice — V. P.



Janez Kodra, soustanovitelj LD Motnik, je v 90. letu starosti po 70 letih aktivnega lova odšel v večna lovišča. Vzorniku mladim lovcem in iskrenemu lovskega tovarišu časten spomin!

Člani LD Motnik

Stane Česnik, član slovenskega narodnega gledališča v Ljubljani, rezervni kapetan iz NOB, je bil ves čas od osvoboditve aktiven član

LD Šmarje pri Jelšah. Bil je velik ljubitelj narave, kateri je posvečal največ prostega časa in redno prihajal na deželo med naslovce. Plemenitega in iskrenega tovariša smo vsi spoštovali in radi imeli. Ko ga še večkrat vidimo na televiziji živega in v radijskih igrah čujemo njegov glas, nam je vselej težko, ker vemo, da si nikdar več ne bomo krepko stisnili dlani v lovski pozdrav. Ostal nam bo v trajnem, lepem spominu.

LD Šmarje pri Jelšah



Anton Slapnik, soustanovitelj in častni član LD Motnik, je v 80. letu življenja po 40-letnem lovskega udeleževanja zapustil lovske tovariše. Vedrega, vedno nasmejanega lovskega tovariša bomo ohranili v trajnem spominu.

Člani LD Motnik

nadvse borben jazbec, ki ga je ujel lovski čuvaj J. Cah, velik praktik pri jamarjenju.

Uspehi:

Skupina B, starejši psi:

1. Vaudnova Palma, RMLT 2513, telesno prav dobra, dobre odlakanosti, lastnik Virgil Panger, Dvori nad Izolo, 44 točk, III a, * 0;
2. Lesi, RMLT 2349, telesno dobra, prav dobre odlakanosti, lastnik Saško Trošt, Sežana, 43 točk, III b, * 0;
3. Bistra, RMLT 2446, telesno dobra, odlične odlakanosti, lastnik Jože Čepar, Divača, 42 točk, III c, * 0;
4. Divna Raška, JRLT 2419, telesno prav dobra, dobre odlakanosti, lastnik Bordon Orest, Koper, 41 točk, III d, * 0;
5. Ara (Ajša), RMLT 2407, telesno prav dobra in prav dobre odlakanosti, lastnik Alfred Tavčar, Koper, 40 točk, III e, * 0;
6. Čujko Velikolaški, RMLT 2173, telesno prav dober, prav dobre odlakanosti, lastnik Ivan Dubrovič, Lokev, Divača. Vodnik je s psom predčasno odšel.

Vzrejna skupina A, mladi psi:

Babi, RMLT 2806, lov. terierka, telesno dobra, prav dobre odlakanosti, lastnik Miro Počkaj, Izola. Za roparico ni pokazala zanimanja.

Resasta jazbečarja:

1. Cica, RMJos 325, telesno dobra, lastnik Jože Ban, Lokev, Divača, 44 točk, III a, * 0;
2. Gero Ločniški, JRJri 293, telesno dober, lastnik Jože Gombač, Divača, 40 točk, III b, * 0.

Prireditelj je imel v zabojih jazbeca in lisico. Vodniki so privedli pse do zabojev, da so ovohavali roparici, in bodrili pse. Pri preizkušnji se pa marsikak pes ni zmednil za vhod v rov, ampak je iskal zabojo in roparico

v njem. Tak način je seveda nepravilen.

Na območju LZ Koper je toliko psov jamarjev, da bi lahko ustanovili jamarški kolektiv, ki bi vzdrževal eno roparico in stalen umetni rov za občasne vaje. Od zadnje preizkušnje — in le za delo v rovu — je že več let. Pri psih jamarjev je treba ugotoviti tudi zasnovo za delo na planem. Najbolj pereč predmet pri preizkušnji na planem, poleg občutljivosti nosu, je glas — če je pes sledo ali vidoglasen, če goni zajca glasno ali tiho. Bodoči plemenjaki morajo biti sledoglasni. Za uspešno prireditve vsem sodelavcem topli lovska zahvala!

Ivan Caf, kinol. sodnik

Jesenska preizkušnja ptičarjev v Novi Gorici, 20. in 21. 9. 1969

Veliko število udeležencev na letošnji jesenski preizkušnji je verjetno posledica sklepa in priporočila Kinološke zveze Slovenije, da morajo namreč biti preizkušeni vsi plemenjaki in plemenke najmanj v naravni zasnovi.

Lovska zveza Nova Gorica je organizirala preizkušnjo pod vodstvom tovariša Rehharja. Zaradi velikega števila so bili psi razdeljeni na dve skupini in sicer: epagnuel bretoni v eni, ostali ptičarji pa v drugi. Ocenjene so bile le naravne zasnove, to je: nos, iskanje, stoja, hitrost, zdržnost in ubogljivost. Ker ni bilo dovolj divjadi za polno preizkušnjo, je bil to edini možni način.

Vreme je bilo prvi dan zelo vetrovno (burja), teren pa preveč moker. Drugi dan je bil sončen, skoraj brez vetra, vendar s še dovolj vlage na terenu.

Lovska kinologija

Preizkušnja vseh vrst psov jamarjev LZ Koper, 13. jul. 1969, v Črnem kalu

Privedenih je bilo 14 psov, od teh dva resasta jazbečarja in en brak-jazbečar (pomotoma). Jazbečarja sta bila telesno pozitivno oce-

njena, dva terierja pa negativno. Ta lovska zveza že dalj časa ni imela niti pregleda niti preizkušnje, zato so bili prijavljeni tudi starejši psi (najstarejši položen leta 1966). Določena je bila le preizkušnja v rovu, s predhodno telesno ocenitvijo. V rovu je bil star,

Ocenjevanje sem opravil podpisani ob sodelovanju sodniškega pripravnika Jožeta Selana.

V skupini epagneul bretoni so bili preizkušeni:

Bora Vipavska, JRB EB 254, tel. oc. pd., vodnik in lastnik Dušan Marc, nos 3, iskanje 3, stoja 2; Rama delle Vallate, JRP EB 561, tel. oc. pd., vodnik in lastnik Dušan Marc, nos 4, iskanje 3, stoja 3;

Foks (Roj) delle Vallate, še ni vpisan v JR, tel. oc. pd., vodnik in lastnik Dušan Marc, nos 4, iskanje 4, stoja 2;

Boj, JRP EB 573, tel. oc. pd., vodnik in lastnik Slavko Saksida, nos 3, iskanje 2, stoja 3;

Nil Vipavski, JRP EB 234, tel. oc. pd., lastnik in vodnik Anton Bajc, nos 2, iskanje 2, stoja 1;

Pika Vipavska, JRP EB 200, tel. oc. d., vodnik in lastnik Franc Košuta, nos 3, iskanje 3, stoja 2;

Dingo, JRP EB 570, tel. oc. d., vodnik in lastnik Peter Vižintin, nos 3, iskanje 2, stoja 1;

Diana, JRP EB 201, tel. oc. d., vodnik in lastnik Jože Rebek, nos 3, iskanje 3, stoja 3;

Andra Vipavska, JRP EB 567, tel. oc. d., vodnik in lastnik Silvio Spanjolo, nos 3, stoja 2, iskanje 3;

Cina Vipavska, JRP EB 564, tel. oc. pd., vodnik in lastnik Janko Spanjolo, nos 3, iskanje 3, stoja 3;

Asta Vipavska, JRP EB 566, tel. oc. d., vodnik in lastnik Dušan Mermolja, nos 3, iskanje 2, stoja 2;

Car Vipavski, JRP EB 575, tel. oc. d., vodnik in lastnik Milan Školaris, nos 3, iskanje 3, stoja 2;

Rena delle Vallate, JRP EB 562, tel. oc. d., vodnik in lastnik Remigij Planinšček, nos 3, iskanje 3 stoja 2;

Astor, JRP EB 576, tel. oc. pd., vodnik in lastnik Mirko Tomažič, nos 3, iskanje 3, stoja 2;

Blisk, JRP EB 572, tel. oc. d., vodnik in lastnik Alojz Bratina, nos 3, iskanje 2, stoja 1;

Lida Vipavska, JRP EB 104, tel. oc. pd., vodnik in lastnik Dušan Marc, nos 3, iskanje 3, stoja 2.

Skupina nemških in ostalih ptičarjev:

Ada, JRPki 7011, tel. oc. pd., vodnik in lastnik Alojz Gregorič, nos 3, iskanje 3, stoja —;

Belka, JRPki 4982, tel. oc. d., vodnik in lastnik Aleksander Nemeč, nos 3, iskanje 2, stoja 2;

Drina, JRPki 4996, tel. oc. d., vodnik in lastnik Alojz Gregorič, nos 4, iskanje 4, stoja 4;

Breda Biljenska, JRPki 4985, tel. oc. d., vodnik in lastnik Ištvan Frančeškin, nos 4, iskanje 3, stoja 4;

Diana, JRPki 4429, tel. oc. d., vodnik in lastnik Jožef Lozej, nos 3, iskanje 3, stoja 2;

Čeka Polenška, JRPos 1825, tel. oc. d., vodnik in lastnik Franc Gregorič, nos 4, iskanje 3, stoja 4;

Biba, JRPki 4987, tel. oc. d., vodnik in lastnik Aleksander Kerševan, ni prišla na divjad — ni ocenjena;

Dama delle Vallate, JRP AS 1606, tel. oc. pd., vodnik in lastnik Ivan Stibilj, izključena zaradi suma natrganja ali zakopavanja divjadi;

Ali Lijaški, JRPki 7001, tel. oc. pd., vodnik in lastnik Vladimir Arčon, nos 3, iskanje 3, stoja 2;

Soča, JRPki 7014, tel. oc. pd., vodnik in lastnik Orlando Trampuž, nos 4, iskanje 3, stoja 4;

Bela, JRPki 7015, tel. oc. pd., vodnik in lastnik Narcis Fabricio, nos 3, iskanje 2, stoja 1;



Foto V. Pleničar: Vodnik s svojimi ljubljenci pred tekmo

Lea, JRPki IT os 31, tel. oc. d., vodnik in lastnik Jože Žibernik, nos 3, iskanje 2, stoja 3;

Bistra, JRPki 7019, tel. oc. pd., vodnik in lastnik Rado Baša, nos 4, iskanje 3, stoja 4;

Bistra Obrežka, JRPki 7015, tel. oc. d., vodnik in lastnik Karlo Simonič, nos 3, iskanje 3, stoja —.

Ocenjeni psi imajo po večini dobre naravne zasnove, ki pa jih posamezni vodniki še niso primerno utrdili. Izrazito se je to pokazalo pri epagneul bretonih, ki nimajo utrjene stoje in izdelanega sistematičnega iskanja. Zaradi pomanjkanja zajcev ni bilo mogoče oceniti zasnove za delo po sledi zdrave dlakaste divjadi.

Jože Škofic,
kinol. sodnik

Mladinska preizkušnja naravnih zasnov šarivcev v Dupleku pri Mariboru, 5. 10. 1969

Preizkušnja je bila pod vodstvom predsednika kinološke komisije mariborske lovske zveze, tovariša Kolarja. Zanimanje rejcev za preizkušnjo je hvale vredno, saj je le s preizkušnimi plemenjaki in plemenkami mogoča smotrna reja in selekcija. Na zbornem mestu se je javilo 9 vodni-

kov, ki so ves dan zelo pozorno in disciplinirano sledili preizkušnji. Delo sem ocenil podpisani, sodeloval pa je tudi sodniški pripravnik Jože Pangerl.

V lovišču je tokrat primanjkovalo zajcev, zaradi tega več psov ni moglo dobiti ocene v gonji dlakaste divjadi. Privedeni psi so dosegli naslednje uspehe in ocene.

1. Cita, RMŠŠ 226, tel. oc. d., vodnik in lastnik Adolf Gril, 68 točk.

2. Aida, JRŠK 1303, tel. oc. pd., vodnik in lastnik Jože Seme, Mur. Sobota, 73 točk — III. a.

3. Ali, JRŠK 1318, tel. oc. d., vodnik in lastnik Ivan Volina. Ker pes ni našel divjadi, ni bil ocenjen.

4. Bina, JRŠŠ 606, tel. oc. d., vodnik in lastnik Jože Rajsman, 64 točk.

5. Asta Podkranjska, JRŠK 319, tel. oc. d., vodnik in lastnik Jože Kogelnik, Podkanec. Psica ni našla divjadi, zato ni bila ocenjena.

6. Cipa, JRŠŠ 611, tel. oc. d., vodnik in lastnik Mirko Urleb, 84 točk — II. ocena.

7. Eko Škalski, JRŠŠ 166, tel. oc. odl., vodnik in lastnik Avgust Javnik, 73 točk — III. b.

8. Cuka, JRŠŠ 607, tel. oc. d., vodnik in lastnik Karel Šrumf, 59 točk.

9. Ris Savinjski, JRP Pr 34, tel. oc. odl., vodnik in lastnik Vili Potočnik, 104 točke — I. ocena.

Jože Škofic,
kinol. sodnik

Mladinska preizkušnja španjelov in prepeličarjev v Celju — Braslovčah, 18. 10. 1969

Lovska zveza že več let zaporedoma organizira preizkušnje za španjele in prepeličarje, ki jih je na njenem področju že kar lepo

števílo. Teren, na katerem je bila že večkrat tovrstna preizkušnja, je zelo primeren, le da je bilo letos manj divjadi kot prejšnja leta. Zaradi lepega in suhega jesenskega vremena je bilo premalo vlage v zemlji, kar je psom otežkočalo delo, posebno pri iskanju in sledenju.

Privedeni in ocenjeni pasji material je dober in vreden nadaljnjega truda. Preizkušnja je uspešno vodil tovariš Savinc, ocenjevala pa sva Ljuban Zadnik in podpisani. Sodelovala sta tudi sodniška pripravnika za šarivce Slavko Kovač in Jože Pangerl, oba iz Celja, ki sta svojo nalogo dobro in vestno opravila. Psi so dosegli naslednje uspehe:

1. Izo Celjski, RMN Pr 38, tel. oc. pd., vodnik in lastnik dr. Ivan Dečko, Izola. 106 točk, II. f.

2. Kyra v. Hellentel (Biba), OeHZB DW 2369, vodnik in lastnik Stanko Valant, Poljčane. Po lovskih zasnovah odlična prepeličarka, stara 6 mesecev, zato nima telesne ocene in tudi njeno delo ni bilo uradno ocenjeno.

3. Bobi Poljčanski, JRP Pr 131, tel. oc. pd., vodnik in lastnik Marjan Gajšek, Šentjur — Celje. Pes ima odlične lovske zasnove. 98 točk, II. č.

4. Iskra Celjska, JRP Pr 127, tel. oc. odl., vodnik in lastnik Božo Suhadolnik, Borovnica — Ljubljana. Zanj velja, kar za številko 3. 98 točk, II. d.

5. Aldi Poljčanski, JRP Pr 128, tel. oc. pd., vodnik in lastnik Avgust Anderluh, Šmarje pri Jelšah. Psica ima odlične lovske zasnove — 102 točki — II. b.

6. Adon Poljčanski, RMP Pr 15, tel. oc. d., vodnik in lastnik Stanko Mavrin, Šmarje pri Jelšah. Pes je pravar dobrih lovskih zasnov — 96 točk, II. e.

7. Rika Savinjska, RMP Pr 36, tel. oc. odl., vodnik in lastnik Darko Komer, Duplek pri Mariboru. Psica ni prišla na zajca, pri vodi je odpovedala — 66 točk — pohvalno priznanje.

8. Asta Podklanška, JRŠK 1319, tel. oc. d., vodnik in lastnik Jože Kogelnik, Podklanec — Dravograd. Izredno hitra in ubogljiva španjelka, odlična za delo v grmovju — 100 točk — II. c.

9. Beba, JRŠŠ 603, tel. oc. pd., vodnik in lastnik Ivan Molan, Krško — 71 točk — III.

10. Feda Janinska, JRP Pr 124, tel. oc. pd., vodnik in lastnik Edi Zupančič, Anovci — Krško — 60 točk, pohvalno priznanje.

11. Car Poljčanski, RMP Pr 43, premlad za telesno ocenitev. Vodnik in lastnik Marjan Grosek, Ponikva. Zaradi mladosti delo psa ni bilo ocenjeno.

12. Bambi Poljčanski, JRP Pr 130, tel. oc. pd., vodnik in lastnik ing. Milan Dečko, Celje — 105 točk, II. a.

13. Runo Savinjski, JRP Pr 132, tel. oc. odl., vodnik in lastnik Viktor Valant, Podčetrtrek — Pes je odličen — 95 točk in pohvalno priznanje.

14. Aza, JRŠŠ 610, tel. oc. pd., vodnik in lastnik Marlen Premšak, Celje. Lepa špringer španjelka ni bila ocenjena.

Jože Škofic,
kinol. sodnik

Jesenski preizkušnji ptičarjev v Ljutomeru, 26. 10. 1969

Lovska zveza Ljutomer je letos organizirala preizkušnji v lovišču LD Bučkovci. Organizacija je bila v rokah kinološkega referenta Stefana Golenka, ki je bil tudi vodja preizkušnje. Na pre-

izkušnji so bili navzoči vsi člani te lovske družine, ki so z zanimanjem pozorno in disciplinirano sledili delu vsakega psa. Po končani preizkušnji je lovska družina pripravila vsem udeležencem skupno kosilo. Po objavi rezultatov sta starešina in vodja preizkušnje vodnikom razdelila praktične nagrade. Člani lovske družine so se po razdelitvi nagrad v krajiši razpravi pogovorili o posameznih ocenah in delu psov. Uspehi:

A. Poljska preizkušnja:

1. Alko, JRPki 6943, tel. oc. pd., vodnik Peter Pečnik iz Ljubljane, 185 točk — I. Nos 4, iskanje 3, stoja 4. Pes je odličnih kvalitet, pravilno šolan in pravilno voden.

2. Arno, JRPki 5233, tel. oc. odl., vodnik in lastnik Alojz Holc, Žerovinci. 130 točk — III. Nos 3, iskanje 3, stoja 3. Zelo lepo grajen pes, a ni dovolj šolan.

3. Barka, JRPki 3759, tel. oc. d., vodnik Janko Štuhec. 123 točk. Nos 3, iskanje 3, stoja 3. Simpatična psica, površno šolana.

4. Cito Polenški, JRPos 1736, tel. oc. pd., vodnik in lastnik Ivan Rajh, Ljutomer. Pes je pomanjkljivo šolan.

5. Drina, JRPki 5316, tel. oc. pd., vodnik in lastnik Bruno Oražem, Ljubljana. 139 točk. Nos 4, iskanje 4, stoja 4. V poljskem delu prav dobra, v prinašanju odpovedala.

B. Jesenska preizkušnja:

1. Dika Ljutomerska, JRPki 6935, tel. oc. pd., vodnik in lastnik Franc Rajner, Ljutomer. 154 točk. Nos 4, iskanje 4, stoja 4. Psica ima dobre lovske zasnove, nima pa še dovolj izkušenj pri poljskem delu, tudi na roparice ni dovolj ostrá.

2. Lora Borojevska, RMPki 3377, tel. oc. pd., vodnik in lastnik Maks Nemec, Šalinci. 148 točk; nos 3, iskanje 4, stoja 3. Psica je komaj 9 mesecev stara in premalo vodena v lovišče.

Jože Škofic,
kinol. sodnik

Posavski gonič

Pri telesnem ocenjevanju psov te pasme v zadnjem času pogosto opažam, da kakovost upada. Največ primerov je nepravilno in nepopolno zobovje, kar pomeni začetek degeneracije.



Plemenjak Don, lastnik M. Potočnik, Krnica 33 pri Bledu

Da obdržimo plemenitost te pasme, bi bilo treba za plemeno določati izbrane plemenjake obeh spolov in se čimbolj izogibati sorodstvenim paritvam.

Kolikor poznam okoliščine našega področja, je »DON«, ki ga kaže slika, eden najboljših plemenjakov.

Posavski gonič — nekdanji KRAŠKI BRAK — je za nesljiv gonič, čvrste postave, srednje velikosti, pšenično rjave barve z belimi ovratnikom ali drugimi belimi lisami, katerih barva pri gonji vidno izstopa, da ga ne zamenjamo za divjad.

Je vsestransko uporaben pes. Zanesljivo izdela krvni sled, če ga le malo učimo v tej disciplini. Pri zalazu ga temna barva manj izdaja in ga lahko uporabljamo za vsak lov.

Miloš Kelih

Odlikovanja

Kinološka zveza Slovenije je podelila več zaslužnim tovarišem kinološka odlikovanja.

Prejeli so:

Red I. stopnje — Rudolf Bernik st., Pavel Cvenkel, Miloš Kelih, Saša Kovač, Slavko Perčič;

Red II. stopnje — Viktor Koritnik;

Zlati znak — Alojz Arko, ing. Marijan Cvenkel, ing. Vlado Jenko, Peter Pečnik, Jože Petelin st., Jože Tomše;

Srebrni znak — Jože Ivančič, Jože Jeršin, Jože Klavara, Rudi Kravanja, Franc Obreza, Henrik Stražišar, Tone Strle, Gvido Svet.

Čestitamo!

Iz pisarne KZS

Novi sodniški pripravniki

za ocenjevanje zunanosti in dela vseh vrst goničev: Edvard Pivk, Idrija, Levstikova 13;

za ocenjevanje zunanosti in dela vseh vrst goničev: Jože Fajfar Brezovica, p. Stari trg ob Kolpi in Alojz Brvar ml., Podvine 26, pošta Zagorje ob Savi.

Prijavljene paritve

Kratkodlaki jazbečarji:

Bari Gomilski, JRJki 1201 — Alka, RMJki 135, leglo 11. 12. 1969. Rejec Franček Rakuša, Sela 37, p. Hajdina.

Springer španjeli:

Jago Novogorski, JRŠŠ 73 — Asta, JRŠŠ 151, leglo 20. 10. 1969. Rejec Franc Bračić, Videm 4, pri Ptujju.

Nemški kdl. ptičarji:

Beg Puconski, JRPki 2544 — Astra Topolovska, JRPki 5330, na tekmi uspešna, leglo 22. 9. 1969. Rejec Štefan Žilovec, Topolovci, p. Cankova.

Lovski terierji:

Poki Atovski, JRLT 3307, na tekmi uspešen — Beba, JRLT 3254, na tekmi uspešna, leglo 14. 11. 1969. Rejec Stanko Grgič, Komenda 49, p. Kamnik. Don, JRLT 2333 — Ciga, JRLT 5572, na tekmi uspešna, leglo 4. 11. 1969. Rejec Franc Grilec, Vodice 74, nad Ljubljano.

Brak-jazbečarji:

Brin, JRBj 3037 — Bistra, RMBj 2936, leglo 5. 12. 1969. Rejec Ivan Tkalec, Ljubljana, Kodrova 9.

Slovenski kopov:

Got Tatry, JRBj SK 2 — Bistra Iz Čiarni Vah, JRBj

Šaljive

Gost urnejši od domačina

Leta 1954 so se tudi v lovišču naše LD Volče pojavili prašiči in naredili precej škode. Zato je posvet sklenil organizirati skupni lov. Na dan pogona, ko je lovovodja določal lovce za na stojišča, meni reče: »Ti, Miha, si bil avstrijski vojak, boš šel v dolino na glavno stojišče, pa glej, da ga ne polomiš.« Poznal sem

1 SK, leglo 23. 9. 1969. Rejec Karel Dretnik, Črna 9.

Prijavljene in zaščitene parne

»BOČ« za brak-jazbečarje in šarivce, lastnik Alojz Vezjak, Sp. Poljčane.

»KOPALIŠKA« za kraške ovčarje, lastnik Branko Jaušovec, Zg. Bistrica — kopaljšče.

»POLICA« za jamarje, lastnik Janez Miklavčič, Ljubljana, Proletarska 14.

»VAJKARTSKA« za kraške ovčarje, lastnica Tončka Vidmar, Visole 12, p. Zg. Kungota.

»VINZONSKA« za kraške ovčarje, lastnica Marija Babšek, Zg. Bistrica 1, p. Slov. Bistrica.

»SKALNA« za službene pse, lastnik Zora Jereb, Ljubljana, Murgle, Pod hrasti 30;

»SLEMENA« za dalmatince, lastnik Ančka Jager, Ljubljana, Tobačna 2 a.

Kinološka zveza Slovenije

zadaj. In užgem na zadnjega. Nekajkrat se je zavrtel, pa jo ubral za drugimi. En strah je minil, drugi bo na zbirališču. Pri sebi sem imel naboj, ki mi je prejšnje leto odpovedal. Tega jim pokažem in pristavim, da bi bila težka svinja padla, če bi vžgal ta drugi naboj.

Še isti dan so sklenili, da bodi drugo nedeljo na istem kraju zopet pogon. Na moje stojišče določijo gosta, mene pa na sosednje, sto korakov proč. Ko se začne pogon, že slišim sem od sosedaropot in lomljenje vej. Pa mi ni prišlo takoj na misel, kaj se tam godi. Ko pribeži srna od njega proti meni, in se čudno obnaša, gleda nazaj in v zrak, mi pade v glavo, da se pač čudi, ker je lovca na tleh že videla, na drevesu pa še ne.

Mihael Fortunat,
Kozaršče, Tolmin

Smola

Na stojišče se je privlekel obstreljen, komaj še živ zajec. Da bi ga zelenec preveč ne nabasal s šibrami, ustrelil v zrak, pobere zajca in gre na zbirališče. Tonček in Francelj pa sta videla prizor, zato sta vprašala strelca, če mu je zajec priletel na — hrast.

F. S.

Velika skrb

Ko se je Mihčev oče vrnil z lova in je imel v oprtniku zajca, reče Mihcu:

»Teci mamici povedat, da sem prinesel zajca!«

»Ampak, očka, ali bo varno? Si pozabil, kako je bilo zadnjič, ko si prinesel — mačka?«

Špula

Za potovanja in izlete se – zaradi zanesljivosti, brzine in udobnosti

poslužujte naših vozil

ki jih izposojamo brez in z voznikom

Za rekreacijo in razvedrilo se poslužujte tudi

naših plovnihi objektov

Ob nakupu ali prodaji osnovnih sredstev se s polnim zaupanjem obračajte na naslov



AUTOTEHNA

Telefoni: direktor 71-667, poslovalnica za izposojanje vozil 71-666, turistična poslovalnica 71-777, komercialna poslovalnica 71-461, poslovalnica za avtomate 71-461
Izpostave: Reka 23-033, Rabac TD 84-245, Poreč 86-49

podjetje za trgovino, trgovinske in turistične usluge ter inozemska zastopstva

ZAGREB – filiala OPATIJA Garaža »Evropa« – Telex 24-263

Počitek – Rekreacija – Sprehodi – Zimski bazeni – Šport – Ples

Udobni in komfortni hoteli ob posebnih zimskosezonskih cenah za polni penzion:
od 1. novembra 1969 do 20. marca 1970

	Kategorija	Din
Hotel AMBASADOR	»A«	50,00– 65,00
24. XII. 1969 – 2. I. 1970		80,00–100,00
Praznična večerja 31. XII. 1969		200,00
Hotel BRIONI	»B«	35,00– 40,00
Hotel DUBROVNIK	»B«	35,00– 40,00
Hotel ISTRA - MARINA	»B«	33,00– 40,00
Hotel KRISTAL	»B«	33,00– 40,00
Hotel RESIDENZ	»B«	33,00– 40,00
Hotel-Motel IČIČI	»B«	35,00– 40,00
Hotel IKA, Ika	»C«	30,00

V navedenih cenah je zajeto: stanovanje in kompletna prehrana kot tudi kopanje v prekritih in ogrevanih bazenih.

Za krajše bivanje od 3 dni se cene zvišajo za 10 %.

Turistična taksa se pozimi ne plačuje.

Informacije in rezervacije pri vaši agenciji in vseh upravah navedenih hotelov ali pri hotelskem podjetju »LIBURNIA«, komercialna služba, tel. (051) 71-007, telex 24-184, telegram LIBURNIA HOTELS.

Izkoristite naše nizke zimskosezonske cene ob tradicionalni opatijski gostoljubnosti!

LIBURNIA HOTELSKO PODJETJE
OPATIJA

**Sončna zima
na opatijski rivieri**

Tovarna
aero 
Celje

PRIPOROČA SVOJE KVALITETNE
PROIZVODE ZA:

- PISARNE
- ŠOLE
- GOSPODINJSTVA

ZAŠČITNI ZNAK

aero 
ZNAK KVALITETE!

Tiskarna
Jože Moškrič

LJUBLJANA, Nazorjeva 6

Telefon 21-296

TISKARNA

izdelava vseh vrst tiskovin, katalogov, časopisov,
revij in knjig

KLIŠARNA

izdelava vseh vrst eno- in večbarvnih klišejev

KNJIGOVEZNICA

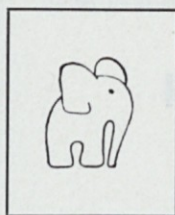
vezava preprostih in luksuzno opremljenih del

ŠTAMPILJARNA

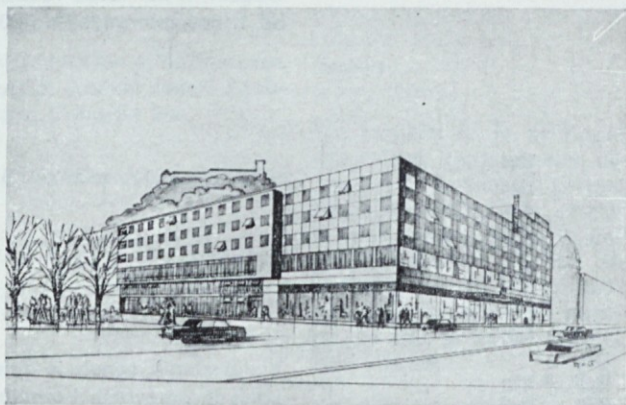
izdelava vseh vrst žigov, pečatov in knjigoveških črk

ETIKETE

v vseh barvah in barvnih folijah



HOTEL SLON
LJUBLJANA, TITOVA 10



Hotel A kategorije z modernim komfortom v strogem centru mesta. Klasična restavracija s prvorazredno mednarodno kuhinjo. Narodna restavracija »Klet Slon« s tipično dekoracijo, s slovenskimi in jugoslovanskimi specialitetami. Nočni bar z mednarodnim artistskim programom. Kavarna z godbo, odlična slaščičarna, senčnat vrt. Bistró Slon z delikateso, ekspresom in snack barom. Bridge room in bridge klub. Trgovina s spominki. Lepo urejeni klubski prostori in banketna dvorana za konference, sprejeme, slavnostna kosila, cocktail parties in razne prireditve. Menjalnica v hotelu. Sedež Sekcije barmanov Jugoslavije. Uslužbenci hotela govorijo v vseh tujih jezikov.

Kolektiv hotela Slon